

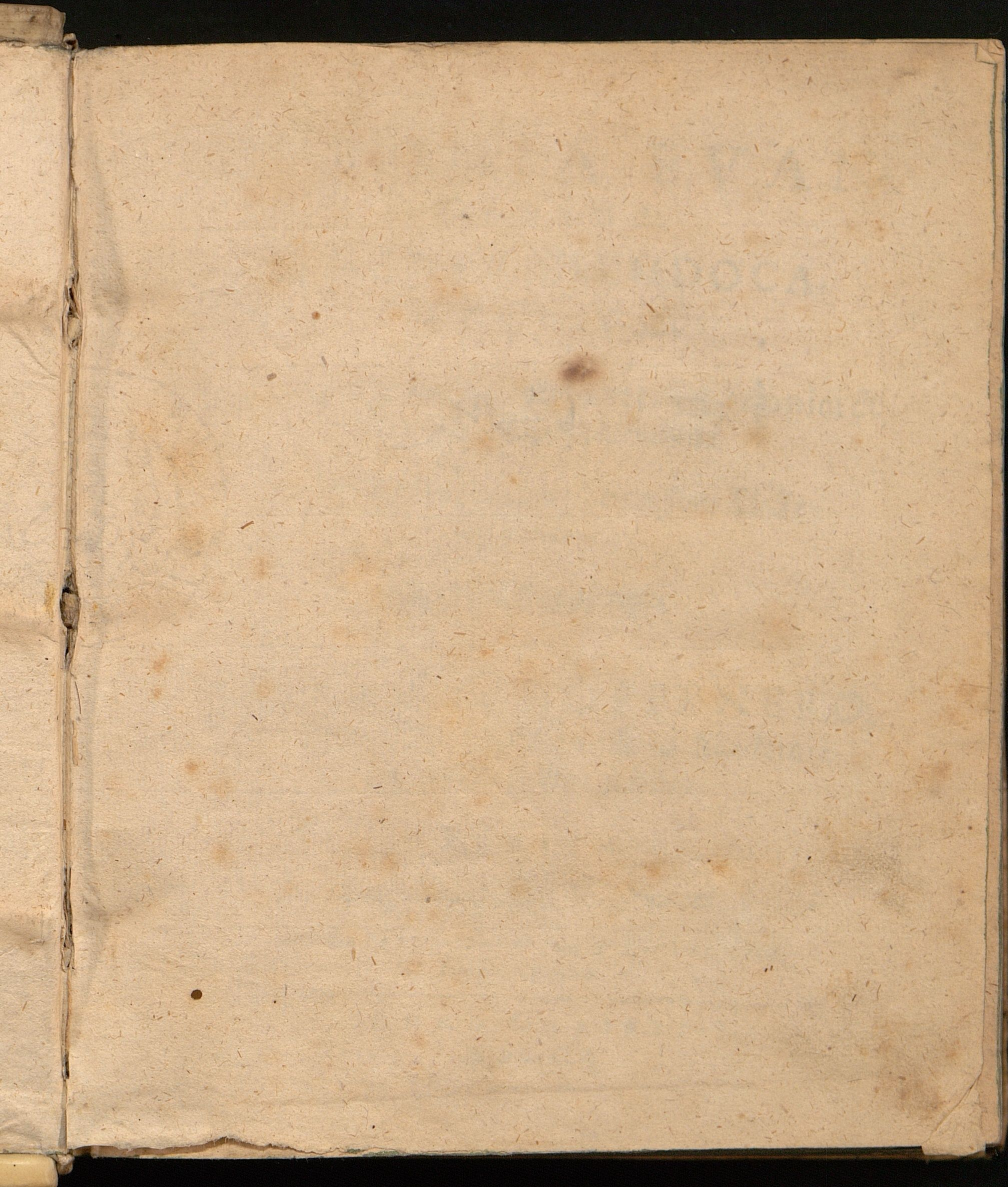
243

Sammelband

158

118 129k

Μακαρισμὸς Davidicus,

Hoc est,

**HOMINIS VERE
POENITENTIS à BEATI-
TUDINE SPIRITUALI
PRÆDICATIO,**

*Ex Psalmo XXXII. tanquam ex propriâ sede
cœlestis de JUSTIFICATIONE doctrinæ, recen-
sita & à Pontificiis detorsionibus vindicata,*

Disputationis publicæ ergò

In Academia Lipsiensi

ANNO M. DC. XXIIX. Calend. April.

sub Deo proposita

ab

HEINRICO HÖPFNERO

SS. Theol. D. & Prof. Pub.

RESPONDENTE

M. ERICO PELSHOFERO Græc. Styro,
Alumno Elector.

L I P S I Æ,

Apud Zachar. Schür. & Matthiam Götz.

ANNO M. DC. XXIIX.

Inaugural Dissertation

HOMINIS VERE
POENITENTIS & BEATI

FRANCISCO JOSEPHO
DIPLOMATICO
C. P. 1811. IMPRIMATUR
D. JOHANNES
V. M. DE VIKI

FRANCISCO JOSEPHO

FRANCISCO JOSEPHO
DIPLOMATICO
C. P. 1811. IMPRIMATUR
D. JOHANNES
V. M. DE VIKI

Θεός, Θεός!

PROOEMIUM.

Rs artium est, & caput omnis sapi-
entia, nosse rationem, quâ coram Deo justi-
ficemur, & in filios ejus adoptemur. In hoc
enim consistit beatitudo, & summum,
quod homini in hac vitâ obvenire potest,
Bonum. Hinc de societate humanâ omnium
maximè ii merentur, qui alios ad justitiam

erudiunt, & salutis ipsorum administri sunt, Dan. 12. v. 3.

2. Talem doctorem agit David in Psalmo XXXII. quem
propterea nominat מְשִׁבֵּר, subintellecto vocabulo שִׁי quod
canticum notat, quasi dicas didascaliam oden, quâ doctor hic
intelligentiam præbet aliis. Radix est שִׁבַר intellexit, prudenter
egit, nec non prosperatus est, Esa. 53. v. 3. 1. Sam. 18. v. 30. In Hiphil
autem מְשִׁבֵּר significatum obtinet transitivum & intransiti-
vum, ut sit idem ac docuit, prudentem reddidit, nec non intelli-
gens, prudens fuit.

3. Græcus vocabulum Hebræum exponit abstractivè per
vocem σοφία: quæ vox usu populari & apud oratores ferè su-
mitur de prudentiâ, sicut Demosthenes in oratione funebri
virtutum omnium principium docet esse σοφίαν. Strictè verò
significat sagacitatem & intelligentiam, quâ quis dextrè novit
uti scientiâ & prudentiâ. Est enim duplex σοφία: theoretica,
cùm quis notitiam rerum, quas tenet, dextrè accommodat: &
practica, quâ quis rectè potest judicare de usu illarum

rerum, circa quas prudentia versatur, ut tradit Philosophus lib. VI. Ethic. Nicom. cap. 10.

4. Et quidem iste titulus exactè respondet Psalmi hujus tum scopo auctoris, tum argumento, quod tractatur. Nam versu octavo David se professorem indigitat, & magistrum omnium poenitentium, ostendens methodum, quâ possint ad summum Bonum spirituale pervenire, cum ait: *אֲנִי יוֹדֵעַ לְהַנְחִילֲךָ וְלְדַבֵּר לְךָ וְלְלַמְּדֶךָ* intelligere te faciam, & docebo, quâ viâ ambules. De se etiam ipse fatetur Psal. 119. v. 90. præ omnibus me docentibus intellexi. Et v. 110. & 44. orat ad Deum: prudentem me effice, ut vivam.

5. Atq; hæc ipsa causa est, quòd tanti faciat hunc Psalmum Apostolus, ut ex eo locum de justificatione hominis peccatoris coram Deo insigniter explians, magni hujus præceptoris auctoritate nitatur.

6. Deinde & argumenti dignitas meritò huic Psalmo inscriptionem illam conciliat. Sicut enim maxima *ἀσυνεσία*, hebetudo & stultitia est ignorantia salutis Psal. 11. v. 13, 14. & generatim omne peccatum dicitur stultitia, Psal. 38. v. 6: Ita *συνεσις* spiritualis fastigium est, nosse modum, quo cum Deo irato possimus in gratiam redire, & coram eo justificari.

7. Propterea hic Psalmus à Rabbini nominatur *דברי חיים* cor Davidis, eò quòd sit quasi manductio ad cordatam sagacitatem & peritiam spiritualem: Quamvis enim & alii Psalmi hunc titulum habeant præfixum, ut 42. 52. 53. 54. 55. 74. 78. 88. 142: tamen hic *נאמר עֲזָרָה* didascalicus est.

8. Sic autem hanc doctrinam de beatitudine spirituali persequitur, ut modum eam adipiscendi tractet non tantum *θετικῶς*, sed & per hypothesin: nimirum allegando suum exemplum & propriam experientiam: cui tandem subjungit inductionem didascalicam, quâ ostendit omnes sanctos eodem modo justificari.

THE-

THESIS I.

Summum bonum, quo de Psaltes docet, est
beatitudo spiritualis.

1. *Opponitur enim miseria hominum, quam adfert peccatum & reatus illius, sicut ex contextu liquet. Hanc beatitudinem indicat Psaltes vocabulo $\epsilon\upsilon\omega\upsilon\lambda\alpha$, quod est plurale constructum, significans beatitudines, sed per adjectivum exprimitur, modo singulariter Psal. 1. v. 1. modo pluraliter Psal. 2. v. 12. & hoc loco versio LXX-viralis $\mu\alpha\kappa\acute{\alpha}\rho\iota\omicron\iota$: idq; retinuit Paulus Rom. 4. Lutherus autem contextum in fontibus secutus, numero singulari effert subiectum beatitudinis, ipsam autem affectionis appellationem exponit per adverbium: Wohl dem / benè, seu feliciter, quæ & Latinis usitata est formula $\mu\alpha\kappa\alpha\rho\iota\sigma\mu\grave{\epsilon}$, ut apud Plantum in Stichon: Benè vos, benè nos, benè te, benè me &c.*

2. *Observant autem Rabbini, perpetuò hoc nomen multitudinis numero poni ad denotandam excellentiam boni, quod non quaecumq;, sed summū esse indicatur. Et ideo Varinus Phavorinus in Lexico: $\mu\alpha\kappa\alpha\rho\iota\omicron\tau\eta\varsigma$, Beatitudo, ait, $\kappa\omicron\rho\upsilon\Phi\eta\tau\acute{\alpha}\gamma\alpha\theta\omega\upsilon$, apex bonorum est. Et Cicero in 5. Tuscul. non procul ab initio: Neq; ulla alia huic verbo, cum beatum dicimus, notio est, nisi secretis malis omnibus cumulata bonorum complexio.*

3. *Vox Græca $\mu\alpha\kappa\acute{\alpha}\rho\iota\omicron$ significat $\mu\grave{\eta}\ \kappa\eta\rho\iota$, non morti obnoxium, ut vult Eustatius: aut ab adjuncto nomen habet, nempe $\delta\iota\omicron\tau\eta\varsigma\ \chi\alpha\rho\acute{\alpha}\varsigma$, à gaudio, ut docet Aristoteles l. 7. Ethic. cap. 11.*

4. *Latinis beatus propriè significat eum, qui vitâ fruatur, sicut illam Scaliger lib. 7. de LL. c. 150. deducit à Græco $\beta\iota\omicron$, quia quæ beare dicuntur, vitam vel conferunt, vel conservant.*

A 3

5. Qualis

5. Qualis autem sit beatitudo, quam Psalteres predicat, tum ex definitione in contextu posita, tum ex allegatione Paulina Rom. 4. patescit, nempe spiritualis, cum quis coram Deo justificatus est: qua juxta etymologiam vocum modo explicatarum sic conveniens describi potest: Spiritualis beatitudo est libertas à reatu peccati, ac gratiæ Dei vivificæ læta, fruitio.

6. Caterum aliud est μακαριότης, beatitudo: aliud μακαρισμός. Nam Philosophus i. Rhet. ad Theod. cum agit de genere demonstr. μακαρισμὸν refert inter species laudationis, & distinguit à cæteris, quas ibi recenset. ὁ ἕπαινος enim est laus viri boni ob virtutem. τὸ ἐγκώμιον est laus viri alicujus ob res præclare gestas & actiones virtutum. ὁ μακαρισμὸς est laus ob beatitudinem, ἀπὸ τῆ μακαριζέω, beatum predicare.

7. Eamq; vocem Paulus, verba Psalmographi allegaturus, adhibet, ut indicet exclamationem Davidis, quæ extollit beatitudinem hominis verè pœnitentis: quasi diceret: O beatum illum & summo bono spirituali verè fruentem, cui remissa sunt peccata! Idcò Paulus nominat μακαρισμὸν, predicationem beatitudinis. Rom. 4. v. 6. inquit: Sicut & David ait; μακαρισμὸν, beatitatem hominis, (seu beatum predicandum esse hominem,) cui Deus imputat justitiam absq; operibus. Et v. 9. ejusdem cap. ὁ μακαρισμὸς ἢ ἔστι, ista igitur beatitudinis declaratio, (sive predicatio) utrum in circumcisionem, an in præputium incidit?

8. Erasmus vertit beatificationem, quæ vox per Hebraïsmum idem significat ac predicationem beatitudinis, sicut Leadicus Gen. 30. v. 13. Beatificabunt me filia, id est, beatum me agnoscent ac predicabunt. Alii tamen referunt hanc vocem ad ipsam beandi rationem, sive beatitudinis efficientiam, quæ Deus homines beat. Sed contra indolem Græcæ vocis: sicut Latina versio, & in allegatis locis v. 6. & 9. Rom. 4. tum etiam Gal. 4.

v. 16.

v. 16. semper exponit per vocem, beatitudo; quod sic intelligi potest, eum, qui ex rei veritate beatus predicandus est, etiam beatum esse.

THES. II.

Subjectum beatitudinis est homo peccator, quatenus ob miseriam beatitudinis indiget.

1. Loquitur enim Psaltes de homine, cui remittitur tēgiturq; peccatum, & non imputatur iniquitas. Itaq; peccatum habet, & reus est poenarum temporalium & aeternarum. Quem verò Psaltes vocat אָדָם hominem, is cum septuaginta-virali interprete à Paulo dicitur ἀνὴρ Rom. 4. v. 8. ubi hæc vox non est discretiva sexûs, sed etiam fœminas notat, sicut Hebræicum אָדָם vir, Psal. 1. v. 1. quia hic neq; mas neq; fœmina est, sed omnes unus sunt in Christo Jesu, Gal. 3. v. 28.

2. Paulus Rom. 4. v. 5. impium constituit justificationis subjectum, inquiens: Ei, qui non operatur, sed credit in eum, qui justificat impium, imputatur fides ad justitiam: Peccatum autem, propter quod homo indiget justificationis, tribus vocabulis hoc loco notatur.

3. Primum est אָדָם quod significat summum inobedientia & prevaricationis gradum, cum homo verbum Dei ejusq; mandata malitiosè transgreditur, qualis transgressio erat Davidis adulterium, & huic adjunctum homicidium, ut ipsemet Psal. 51. v. 3, 5. fatetur.

4. Alterum vocabulum est חַטָּאת omnis error & delictum, quod quotidie variis modis, ex infirmitate carnis corrupta, ejusq; ad legem Dei inhabilitate, committitur tum cogitationibus & motibus internis, tum externo opere. Nam & peccata ignorantia atq; infirmitatis nulla sunt in se venialia, uti

uti volunt Pontificii, sed etiam noxium faciunt hominem, & dignum eternâ damnatione, licet voluntaria peccata majorem gradum damnationis illius mereantur, ut docet Christus Matth. 5. v. 21. 22.

5. Tertium vocabulum est *ly*, quod significat omnem iniquitatem tum actuale, tum, quae hujus fons & causa est, originale, per quam impedimur, quò minus etiam renati possimus perfectam legi obedientiam prestare, sicut hoc queribundâ suâ confessione testatur David Ps. 51. v. 7. Ecce in iniquitate formatus sum, & in calore peccante concepit me mater mea.

6. Paulus Rom. 4. duo adhibet vocabula Graeca, & primam vocem Hebraeam exponit numero multitudinis, per τὰς ἀνομίαις: alteram vocem Hebraeam per τὰς ἀμαρτίας. Denique per hoc idem vocabulum, sed in singulari numero positum, exprimit tertiam vocem Hebraeam, atque ita innuit habitum vitiosum, ex quo præcedentia peccata tam malitiosa, quam infirmitatis & ignorantia numero multitudinis enunciata, proficiuntur.

7. Significat itaque Psaltes, omnia peccata tum actualia, tum originale, & actualia quidem non tantum ea, quae sunt contra conscientiam, sed etiam infirmitatis, nos facere reos coram Deo, ut indigeamus justificatione, sine quâ aeternum nobis pereundum esset.

THESIS III.

Conditio verò subjecti, quod beatitudinis particeps fit, est vera poenitentia.

1. Psalmus dicit eum esse beatum, in cuius spiritu non est dolus: qui non est hypocrita, non simulat, seu fingit poenitentiam, sed verè illam agit; sicut ex seqq. vers. apparet. Ac quia poeniten-

pœnitentiæ partes sunt duæ: contritio & fides, quarum illa est antecedens tantum justificationis, & ante beatitudinem spiritualem requiritur: hæc verò etiam ad justificationem & ad beatitudinem est necessaria, velut organum apprehensorium: ideò etiam dolus vel hypocrisis pœnitentiæ opponitur secundum has illius partes.

2. Dolus enim seu falsitas contritionis est, cum quis extrinsecus tantum simulat, se dolore affici ob patratum peccatum, aut cum peccatum transfert in alium, aut cum illud excusat adhuc.

3. Falsitas verò fidei, cum quis vel simulat fidem in Christum, eumq; ore tantum profitetur, sed spiritu, h. e. corde illum non amplectitur, vel cum falsà justitiâ tumet, nec confugit ad gratiam Christi, ut in nomine illius remissionem peccatorum accipiat.

4. Prior dolus, qui videlicet contritionem mentitur, Epicureismi, posterior autem Pharisaismi est fœtus, qualis hypocrisis sæpius objicitur Phariseis Matth. 6. & 15. v. 7. cap. 16. v. 3. & tribuitur etiam loquentibus mendacium 1. Tim. 4. v. 2.

5. Non autem dolus est in eo, qui delicta sua Deo facit cognita, & impietatem suam Deo confitetur, & ab eo veniam petit, sicut sequentes versus nostri Psalmi explicant, & talem fidem Apostolus 1. Tim. I. v. 5. & 2. Tim. I. v. 5. vocat ἀνομιαν, non fictam, & Jac. 3. v. 17. τὴν ἀνωθεν σοφίαν, sapientiam cœlestem dicit ἀνομιαν esse, qualem in hoc Psalmo profitetur David.

6. Atq; in hunc sensum verba Psalmi explicat Justinus Martyr in Dial. cum Tryphon. Judæo, prope finem: Beatus, inquit, cui non imputabit Dominus iniquitatem, cui pœnitenti Deus peccata remittit. Non sicut prædicatis vosmetipsos fallentes, & alii quidam vestri similes asseverant, & si peccatores fuerint, modò Deum noverint, non

B

imputa-

imputabit eis Dominus peccata. Ita & August. de imperf. just. Jam olim contra superbos clamatum est: beatus cui non imputat Dominus peccatum, non imputat autem his, qui fideliter dicunt: Dimitte nobis debita nostra.

THESIS IV.

Causa efficiens beatitudinis spiritualis est peccati remissio & tectio, & iniquitatis non imputatio divina.

1. Sæpè loquitur Scriptura sacra de beatitudine à posteriore, signo vel effectu, beatitudinem demonstrante, & ostendit, quinam, & quales sint justificati, ut Matth. 5. v. 1. & seqq. Sed hoc loco explicat beatitudinem à priori, & affert causam ejus proximam, sicut inferius eam probabit.

2. Caterùm teste Ambrosio in cap. 4. Rom. unius significationis sunt verba hæc: quia cùm tegit, remittit, & cùm remittit, non imputat Deus. Nos tamen significantiam harum phrasium seorsim expendemus, ut postea corruptela Pontificia eò distinctius refutentur.

THESIS V.

Remissio divina peccati est gratuita ignoscencia peccati propter Christi justitiam, credenti imputatam, ut illud non puniatur.

1. Davidis verba juxta fontes sic habent: Beatitudines (ejus) qui levatus est peccato, seu beatus est is, cui sublatum est peccatum. Verbum *ἔλαβεν* tulit, abstulit; ac sapius non ablationem simplicem, sed talem notat, quâ quis alium onere levat, & illud in se susceptum portat, Esa. 30. v. 6. cap. 45. v. 20. 6. 22. v. 31.

Deo

De peccato cum usurpatur hoc verbum, significat 1. peccati vel proprii, vel alieni, & alteri cuiquam imputati luitionem, sicut Christus dicitur nostros languores tulisse, & nostros dolores bajulasse Esa. 53. v. 4. 7. 8. Quo respectu perhibetur etiam ἄγω, tollere peccatum mundi Job. 1. v. 29.

2. Notat ablationem peccati, quoad reatum peccati & debitum poena, quando peccatum habetur eo loco, ac si non inhereret, aut patratum fuisset, atque ita non punitur. Gen. 4. v. 12. 50. v. 17. Exod. 34. v. 7. Metaphora desumpta est ab iis, qui onere quodam premuntur. Sicut enim peccatum in Christum pro peccatis nostris mortuum est coniectum: ita quoque a nobis peccatum in justificatione aufertur. Sed Christus peccatum in se sustulit, non quoad inhaerentiam iniquitatis, sed quoad imputationem illius, & luitionem poena. Ergo a nobis etiam peccatum tantum quoad reatum tollitur in justificatione.

3. LXX-viralis versio eamque secutus Paulus Rom. 4. vertit hanc vocem ἐπιθήσει: Latine vero: remissa sunt. Ἀφίσει autem proprie significat a se amovere, Matth. 4. v. 20. & per metaphoram deserere, dimittere, permittere, frequentissime autem, missum facere aliquid, cuius oppositum est κρατέω, retinere, adducere, ut quando eques dicitur frena remittere. Deinde ad ceteras res per metaphoram accommodatur, imprimis ad remissionem debiti, hoc est, vel poena vel creditae pecuniae. Nam remittere debitum est actus iudicis, vel creditoris, aliquem a poena vel crediti obligatione liberantis. Atque in hac stricta significatione speciatim quoque ei opponitur ἐκρατέω, retinere peccata Job. 20. v. 23.

4. Equipollent autem huic phrasi alia vocabula v. g. non recordari, & oblivisci peccatorum Jer. 31. v. 34. parcere, Gen. 18. v. 24. ignoscere, quod est quasi non noscere peccatum, cum verbum, nescio, metonymice significat idem, quod curo, de-

nique condonare peccatum, quatenus peccatum aliquo modo convenit cum debito credito, quod propriè donari dicitur. Sicut enim creditor jus habet exigendi debitum creditum à debitorè: ita & accusator atq; iudex habet jus exigendi pœnam à reo. Deinde quia remissio utriusq; debiti tam pœnæ, quàm crediti provenit ex benignitate, quæ in creditore est liberalitas: in iudice verò clementia. Atq; ex his jàm facile est colligere definitionem divinæ remissionis peccatorum, quòd scilicet sit gratuita ignoscencia peccati propter justitiam Christi, verà fide peccatoris apprehensam, ut illud non puniatur.

THESIS VI.

Divina tectio peccati est, quâ fœditas ejus tegitur, ne hominem Deus propter illud abominetur.

Hæc phrasis pertinet ad reatum & maculam abominabilem peccati. Sicut enim post lapsum turpis protoplastorum nuditas tegebatur pellibus Gen. 3. v. 2. quæ ex ovium mactatione erant reliquæ: ita quoq; Christus est agnus ille Dei, qui tollens peccatum mundi Job. 1. v. 29. occiditur, ut ejus innocentia & merito universo, tanquam veste, tegatur nostra immundities & deformitas, ne veniat in vindicem Dei oculus. Mundi sunt oculi tui, inquit Habacuc ad Deum cap. 1. v. 13. ne videas malum, & respicere ad iniquitatem non poteris. Nisi ergò tegantur peccata hominum per Christum ἵλασῆγιον nostrum, omnes abominabiles erunt. Proptereà David orat Psal. 143: Ne intres, Domine, in iudicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.

THESIS VII.

Divina non imputatio peccati est gratiosa æstimationo,

matio, quâ Deus judicat pœnam peccato debi-
tam non esse luendam credentibus, ob ju-
stitiam Christi verâ fide ap-
prehensam.

1. *In fontibus est futurum per enallagen Hebrais usi-
tatam: idq̄ retinuit Græcus: λογίσεται. Sed Latinus interpret
in præterito: imputavit. Lutherus autem noster in præsentem:
cui non imputat Dominus iniquitatem. Notat enim Spiritus
Sanctus continuationem simul hujus divinae actionis erga
credentes. Nimirum beati, qui primitus per fidem justificantur,
quia tunc omnia antegressa peccata illis remittuntur: sed &
porro beati sunt, quando remissio peccatorum illis per fidem per-
severantem divinitus continuatur, aut cum iterum lapsi resi-
piscunt, & verâ fide ad Christum confugiunt: & deniq̄ beati
sunt fideles in exitu vite, quam sic terminant, ut Dei gratiam
& jus ad vitam æternam retineant, atq̄ sic vitam gratiæ vita
gloriæ, seu premium æternum, excipiat.*

2. *Verbum Hebraicum דבַר idem est, 1. ac cogitavit, delibe-
ravit, consultavit, ratiocinatus est, & rationibus examinatis
conclusit: 2. numeravit, quia numerus à cogitatione dependet,
& per eam numeratio peragitur: 3. estimavit, hoc vel illo loco
habuit, reputavit, & his iisdem significatibus usurpatum inve-
nitur etiam vocabulum Græcum λογίζεσθαι, quod LXX-viralis
& Apostolus Paulus adhibent.*

3. *Ceterum tam verbum Hebraicum, quam Græcum
λογίζεσθαι additum Dat. personæ, singularem obtinet significa-
tionem, & valet idem, quod ἰδογεῖν, quo vocabulo Paulus uti-
tur ad Philemonem v. 18. Si quâ in re affecit te injuriâ, aut
aliquid debet, mihi imputa: seu, ut Chrysostomus exposuit.
πρὸς ἐμὲ ἔχεις τὴν ὀφειλὴν, ad me referes debitum. Varinus ex-*

ponit per aliud compositum, nempe προσλογίζεσθαι, addito exemplo: τῶν πατέρων ἀμαρτήματα ὁ θεὸς τοῖς πατέρας λογίζεσθαι ἀντὶ τῶν προσλογίζεσθαι ἢ ἀνατίθησι, filiorum peccata Deus patribus imputat, aut adscribit.

4. Ceterum exempla hujus syntaxeos & significationis in V.T. sunt plura, ut Lev. 17. αἷμα λογισθήσεται τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, sanguis imputabitur viro illi, b. e. reus erit illo, sicut Latina, vetus reddit. Et Num. 18. v. 27. λογισθήσεται ὑμῖν, & reputabitur vobis. 2. Sam. 19. v. 19: ne imputet mihi Dominus meus iniquitatem.

5. Vetus Interpres Latinus usurpavit verbum imputare, quod est adscribere in rationibus, cum ille putantur, conferuntur, & liquida sunt. Ita Seneca epist. 8: Hoc non imputo in solutum de tuo tibi, id est, hoc tibi exhibeo de tuo, ideò non habeo inter illa, quibus debitum meum exsolvam. Et lib. 3. de irâ sub finem: Fatum stat super caput, & percuntis dies imputat, i. e. dies, quos labi aut excidere tristibus ac pravis curis patimur, eos fatum colligit, & in expensi tabulis ponit. Deinde pro qualibet aestimatione mentis accipitur, quâ quid ad aliquem refertur, eiq; attribuitur, ut Seneca in Consolat. ad Martiam: Optimè de posteris meruisti, ad quos perveniet incorrupta rerum fides, magno auctori suo imputata. Et Svetonius de Nerone: Cum quidam ultrò faterentur crimen, nonnulli etiam imputarent. Et apud Tacitum lib. 1. Histor. Otto Imperator ait: Hoc solum erit certamen, quis mihi plurimum imputet? Sic & Tertullianus adversus Gentes cap. 3. hoc vocabulum usurpat: Ita nomen emendationi imputatur.

6. Germanicè exponitur zurechnen / quasi in numerando & supputando assignare, in supputando attribuere. Nam Rechnen est numerare.

THE-

THESIS VIII.

Porrò hæ phraſes à contrario ſenſu inferunt juſtitia Chriſti, à credentibus apprehenſæ, imputationem, & hinc amicitiam eorum cum Deo, & dignationem, quâ ceu juſtis præmia deputantur.

1. Remoto enim uno contrariorum immediatorum, neceſſariò ponitur alterum. Cùm ergò non imputatur peccatum, utique imputatur juſtitia. Id quod evidentiffimè Paulus aſſerit Rom. 4. ex quo ſic argumentamur: Beati ſunt juſtitia imputatâ juſti, v. 6. 7. Sed hi, quibus remiſſa ſunt peccata, ſunt beati. Ergò hi, quibus remiſſa & non imputata ſunt peccata, ſunt juſti juſtitia imputatâ. Quare remiſſio peccatorum imputationem juſtitia includit, quia juſtificatio, ceu unus integer actus, hoc diverſorum terminorũ reſpectu deſcribitur.

2. Eadem eſt ratio & cæterarum phraſium. Sicut enim dùm corpus veſtitur, actus diverſi ſunt, tectio nuditatis & induitio veſtimenti, differentes non re, ſed tantùm ratione, & reſpectu terminorum à quo, & ad quem; Nam quoad tò eivoy utraque eſt unus actus, ſcilicet veſtitura, quandoquidem tegendo nuditatem induitur veſtis, & induendo veſtem tegitur nuditas: Sic in juſtificatione, qua veſtitura Gal. 3. v. 27. comparatur, poſitâ tectio peccatorum, ponitur etiam induitio juſtitia Chriſti, propter quam credentes DEO placent, & amici ejus ſunt, ſicut Abraham Amicus DEI vocatur, Jacob. 2. v. 23.

3. Similiter concurrit & non imputatio peccati, pœna meritorii, & collatio præmiorum juſtitia in juſtificationis actu. Nam remittendo & tegendo peccata DEUS imputat juſtitiam, & non imputando peccatum, ſed juſtitiam, remittit peccata. Atque ſic juſtificatio modò ſignificòs deſcribitur, cùm peccatum non imputatur, modò ſignificòs, cùm juſtitia imputari dicitur.

THE-

THESIS IX.

Certam verò esse hanc causam beatitudinis, probat Psaltes firmissimè, tum ab experientia propria, tum à sanctorum omnium exemplo, tum denique ab effectu.

1. *Methodus est analytica & accuratissima, dum utitur geminà inductione didascalica. Prima habet sic: Ego à miseria liberatus sum per remissionem peccatorum. Sancti omnes hoc modo liberati. Ergo & alii ex remissione peccatorum expectes erunt miseria, & beati, si verè crediderint.*

2. *In exemplo suo exhibet considerandam MISERIAM SUAM, qua oppositum est BEATITUDINIS. Sicut enim hæc est gratia divina & premiorum justitiæ imputatæ fruitio: ita miseria est ira & vindicta divina sensus. Ira divina sensus describitur 1. à signo, quod est inveteratio, seu consumptio ossium: Inveteraverunt ossa mea. Verbum ἰνὲν significat idem, quod senuit Gen. 18. vetustate attritus fuit, sicut calceamenta attrita, Jos. 9. v. 13. & vestimenta inveterascentia, Psal. 102. v. 27. Sic Jeremias Thren. 3. v. 4. conqueritur, vetustam factam esse carnem suam, & pellem nigram & attritam. Nam ut Aristoteles lib. 5. de Generat. Animal. docet, per aegritudinem totum corpus inopia caloris naturalis laborat. Ibidem testatur, multis idcirco per aegritudinem pilos canescere, postea verò ubi convaluerunt, viresq; receperunt, homines mutare crines, & quasi juvenes ex senibus reddi antea ægros. Quod si hoc in crinibus evenit, ut in iis ob defectum caloris cruditas oriatur, & inde canities: multò magis in ossibus & cæteris viribus infirmitas apparebit. Propterea paulò post Philosophus dicit: Morbum esse γῆρας ἰκτινῆλον, senectam adventitiam; senectam verò esse νόσον φυσικὴν, morbum naturalem. 2. ab Effectu: Cum*
clama-

clamarem, & vocem præ angustia horrendam instar leonis rugientis ederem. Hanc enim emphasin habet vox רָעַע, ut videre est Esai. 5. v. 29. Zach. 11. v. 3. & Psal. 22. v. 2. Unde Aquilareddi: ἐν βρυχίματί μου, in rugitu meo. Quò accedit veementia doloris ex diurnitate: omni die, i. e. semper. Est enim ita comparatum cum malâ conscientia, ut nunquam non lancinet pectus, & excruciet sceleratum animum, quando illa semel evigilavit. Nimirum Davidis mentem subibat adulterium cum Bethsebâ patratum, deinde dolus erga Uriam usurpatus 2. Sam. 11. v. 8. dum voluit supponere Uriæ sobolem adulterinam, quando iussit eum lavare pedes suos, i. e. curare corpus, & se recreare cum uxore suâ, & propterea misit ferculum regium post eum, quo scilicet alliceret tantò magis eum, ut genio indulgeret, & cum uxore concumberet. Sed ubi recusavit Urias domum divertì, & mansit in domo regiâ, tunc David ipsum inebriavit, putans hoc modo eum descensurum facilius in domum suam ad conjugem. Sed cum ne sic quidem perficere potuit, ut Urias descenderet in domum suam, & cum uxore suâ concumberet, ideò tandem pro dolo vim usurpavit, & Uriam in castra ablegatum iussit in frontispicio aciei collocari, ut interficeretur.

3. Sensus autem vindictæ vel pœnæ divinae significatur illis verbis: Quoniam die ac nocte gravata est manus tua super me.

4. Ipsa vindicta Dei vocatur manus ejus ἀνθερωπαδὼς, significando potentiam, per quam vindicta divina exercetur; sicut homines solent opus quoddam manibus conficere. Duplex autem est Dei manus ἀνθερωπαδὼς sic dicta: una justitiæ punitivæ, qualis manus aggravata est super incolas agri Astod, 1. Sam. 5. v. 6. & super magum Elymam Act. 13. v. 11. de q̄ hac scribitur Hebr. 10. v. 31. Horrendum est incidere

C

in

in manus Dei viventis. Altera autē manus est vel misericordiae, justitiae remunerativae; vel paternae castigationis, temperata cum misericordia. De hac manu loquitur David 2. Sam. 24. v. 14: Melius est in Dei (cum paternè castigat, & non in furore ulciscitur) quam in hominum manus incidere. Et 1. Petr. 5. v. 6. Humiliemini sub potenti manū Dei.

5. De priori manu hic loquitur Psaltes, quia considerat Deum adhuc, ut severum judicem, ideo secundo describit vindictam ab acerbitate: gravis fuit manus tua super me, id est, valde me pressit. Nam manus stricta justitiae Dei premit peccatorem gravitate tabularum Moysi, magnitudine irae, onere variarum poenarum, & nisi poenitentiam agat, tandem ad infernum usq; supprimit.

6. Insuper poena atrocitatem auxit continuus tenor: Ideò addit: Interdiu & noctu. 2. ostendit illam, miserabilis eventus, quem indicat particula (quoniam) initio versus posita, vindictam hanc consequens: Succus meus versus est in siccitates aestatis, i. e. prorsus exaruit corpus meum, & succus omnis, seu humidum radicale in me ferè fuit absumentum. Nam humidum radicale corpus humectat & fovet, quo deficiente corpus à calore absimitur & exarescit. Exaggerat autem Psaltes suam maciem & exiccationem corporis à magnitudine, comparans cum siccitatibus aestatis, seu quales solent esse in aestate, quae refert aestuantē Dei iram. Pertinent huc loca parallela, eandem similitudinem proponentia, ut Esa. 40. v. 7. & 1. Petr. 1. v. 24.: Omnis caro est ut gramen, omnis gloria ut flos graminis, exaruit gramen & flos ejus decidit. Et Jac. 1. v. 11. Exorto Sole cum aestu exaruit herba, & flos illius decidit; ita dives marcescit in divitiis suis.

7. Atq; hinc Psaltes generalem applicationem vult fieri, unde cognoscatur, omnes peccatores ante reconciliationem sibi

sibi esse similes, i. e. miseros, ira Dei & vindicta ejus obnoxios. Ideo apponit vocem, Selah; quæ, ut Aben Ezra, & David Kimchi annotant, est signum intendendæ vocis & melodiæ ad excitandum animum: Proinde vult bene notandam esse hanc sententiam de atrocitate peccati, & miseriâ peccatorum.

II. QUALITATEM PERSONÆ SUÆ describit, quando hanc beatitudinem consecutus est: nempe veram poenitentiam de peccato suo, quod hisce duobus versiculis, similiter triplici illâ, quâ superius usus est, appellatione indigitat, cuius facit duos actus: contritionem, & fidem.

2. Contritionem enunciat non tantum positivè, sed & negativè, ut ita tantò magis pandat serietatem suam, per istam contrarii remotionem, quæ signatissimum sensum habet, & plus exprimit, quàm affirmatio: ut cum Joannes Baptista dicitur Job. 1. v. 20. confessus est, & non negavit: & huic negotio accommodatissimum exemplum extat Jos. 7. v. 19. ubi ad Achanem ait: Confitere atq; indica mihi, quid feceris, ne abscondas.

3. Positivè contritionem suam describit: Notum feci tibi peccatum meum. Novit quidem Deus ut omnes actus, ita & peccata Davidis, ratione omniscientia: Eadem tamen hic se nota Deo facere tradit, quoad suimetipsius accusationem in judicio, cui se sistens agnoscit, & fatetur offensam Dei & meritum poenarum. Hinc Ambrosius tom. 4. f. 194: Novit omnia Dominus, sed expectat vocem tuam, non ut puniat, sed ut ignoscat, non vult, ut insultet tibi Diabolus, & celantem peccata tua arguat, præveni accusatorem tuum, si te ipsum accusaveris, accusatorem nullum timebis.

4. Negativè autem agnitionem peccati effert, cum ait: & peccatum meum non operui, id est, non amplius dissimulavi, aut palliavi, sicut ante poenitentiam testatur se siluisse.

Itaq; opertio hac peccati longè differt ab illà, quam suprà beatitudinis causam esse statuit. Aliter enim Deus tegit peccatum: aliter homo impœnitens. Hæc extremè miserum, illa summè beatum reddit.

5. FIDEM autem SUAM testatur David oratione fidei, quâ culpam deprecatur, & veniam petit: dixi: confitebor Domino super transgressionibus meis. Versio LXX-viralis & Latinus interpres reddiderunt: Confitebor *κατ' ἐμὲ*, adversum me injustitiam meam Domino. Interim sensus, quem ex versione Latinâ eliciunt patres, coincidit cum priore; Qui enim confitetur super transgressionibus suis, ille seipsum accusat, non Deum, non astra, fatum, casum, fortunam, non alterius consilium, suasionem, impulsus, aut exemplum.

6. Notat autem 1. sinceritatem fidei suæ, quâ cordis motus respondet externa decrepationi: Dixi in corde meo, ubi probè me probavi, excussi meam vitam, & simul expendi misericordiam, omnibus in Messia promissæ, magnitudinem. 2. Agniti peccati deprecationem, & venia petitionem: Confitebor super transgressionibus meis, id est, deprecabor illas coram Domino. Confessio namque externa, ubi seria est, pro diversis actibus pertinet ad contritionem, cujus signum est confessio peccati, quâ nos illud agnoscere, dolere & detestari declaramus, & ad fidem, cujus itidem signum & exercitium confessio, cum deprecamur peccata, & propter Christum veniam petimus. Exemplum præbet Publicanus Luc. 18. dicens: DEUS, esto mihi peccatori propitius. Hinc Chrysostomus Homil. 2. in Symb. Apost. ait: Ex fide fit initium confessionis. Quò etiam respicit Salomon 1. Reg. 8. v. 35. cum in dedicatione templi orat, ut exaudiantur & remissionem impetrent, qui ibidem pœnitentiam egerint, seu confessi fuerint nomini DEI.

7. Hæc

7. Hæc itaque serietas & sinceritas pœnitentiæ Davi-
dicæ opponitur pristino ejus silentio, quo volebat peccata sua
palliare, nec illa deprecabatur: Quoniam tacui, scil. peccata
mea: unde Isidorus in 2. Sent. c. 24. quid tacuisse se pœni-
tet, nisi confessionem peccatorum? Distulit autem David
pœnitentiam ad minimum per decem menses. Interea temporis
securus fuit.

8. Neque hoc silentium tollit clamor, quo se quasi rugiis-
se in angore suæ conscientie profitetur. Nam tacuit peccatum,
clamavit autem ob pœnam, cujus sensu horribili omnes ejus vi-
res elanguerant.

9. III. Denique CAUSSAM suæ LIBERATIONIS
& BEATITUDINIS addit: Et tu remisisti iniquitatem
peccati mei. Alloquitur Dominum, de quo antea dixit v. 1.
quod non imputet peccatum illi, in cujus corde non est dolus.
Quamvis enim Nathan Davidi remittebat peccatum, cum di-
ceret: Dominus abstulit peccatum tuum: 2. Sam. 12. v. 13.
tamen Nathan erat tantum administer hujus operis, & remis-
sionem peccatorum annunciabat ita, ut hæc annunciatio esset
medium, per quod DEUS ageret, tanquam auctoritativam ha-
bens potestatem remittendi peccata. Hujus enim lex violatur,
illius pœnam incurrit peccator, ejusq; gratia absolvitur.

10. Materia, circa quam versatur hæc DEI actio, est
iniquitas peccati. Voces Hebrææ: חַטָּאת וְעִוְיוֹן supra sunt ex-
plicata. Hoc loco addimus, vocem וְעִוְיוֹן propriè significare ἀνομίαν,
à lege deflexionem, dictam ab incurvatione seu obliquitate:
nam radix est עִוָּ, curvus fuit, & contortus, nempe quia pec-
catum discedit à regulâ justitiæ: sæpè etiam significat meritum
peccati & dignitatem odii propter illud patratum, pœnamq;
ipsam, ut apparet c. 28. Exod. v. 38. & 43. Num. 18. c. 1. Sensus
itaq; est: Ignovisti mihi reatum peccati mei, liberasti me à pœ-
nâ, & insontem habuisti, quasi illud non patrassem.

C 3

11. Deniq;

ii. Deniq; remissionis peccatorum cum contriti peccatoris fide, immediatam cohesionem significat particula connexiva ET. Nam posita poenitentia ponitur reconciliatio cum DEO, sic ut contritio quidem, quae prior est poenitentiae pars, sit nudum antecedens, fides autem, quae altera est poenitentiae pars, sit organum salutare, per quod accipimus remissionem peccatorum. Est enim immediata cohesio fidei & absolutionis à peccato, unde Bernhardus de intern. dom. c. 37: Quacunque hora peccator conversus ingemuerit, salvus erit, quoniam cor contritum & humiliatum Deus non despiciet. Item: Festinat misericors Deus absolvere reum à tormento conscientiae suae, quasi plus cruciet misericordem Deum compassio miseri, quam ipsum miserum compassio sui. Qui enim verè poenitet, & veraciter dolet, absq; dubio & absq; morâ indulgentiam accipiet. Augustinus, individuum hanc remissionis peccatorum cum poenitentia connexionem considerans, ex prioribus verbis respicit futurum, confitebor; & hinc extollit promptitudinem divinam in remittendis peccatis; quid, ait, dixisti? (Alloquitur enim Augustinus Davidem, cujus verba sunt: dixi, confitebor,) Non jam pronunciat, sed promittit se pronunciatum, & ille (DEUS) jam dimittit. Attendite, fratres, magna res, dixi, pronunciaui, & tu dimisisti. Quia eo ipso, quod dixit, pronunciaibo, ostendit, quia nondum pronunciaerat, sed corde pronunciaerat. Hoc ipsum dicere, pronunciaibo, pronunciare est, ideò & tantum remisisti iniquitatem cordis mei, confessio verò mea ad os nondum venerat. Dixeram enim, pronunciaibo adversum me, veruntamen DEUS audivit vocem cordis mei. Vox mea in ore nondum erat, auris DEI in corde erat. *Hactenus Augustinus.*

12. Sic

12. Sic ergò David à suo exemplo universalem collectio-
nem facit, quia eadem ipsius, quâ credit, & aliorum fidelium,
in negotio justificationis est ratio, una & ἰσότης. 2. Pet. 1. v. 1.
fides, una justitia fidelibus olim & nunc imputata, unus Domi-
nus, unus Spiritus, unum corpus, quod est Ecclesia, Ephes. 4, 4.
Sicut Paulus Rom. 4. v. 23, 24. similiter ex unico Abrahae ex-
emplo inductionem didascalicam extruit: quod fieri posse, cum
necessarius est terminorum nexus, filii Logicorum norunt.

THESIS. X.

Similiter ab exemplo omnium sanctorum Spi-
ritualem beatitudinem ex remissione peccato-
rum oriri probat, ordine ponens causam &
subjectum, ejusque affectionem, quæ est
impunitas & beatitudo spi-
ritualis

1. Pro hac orabit ad te omnis sanctus tempore in-
ventionis. His verbis I. CAUSSAM indicat vocibus
ἡμῶν ἢ qua variè exponuntur. LXX-viralis & Latinus in-
terpres ὑπὲρ τῶν ἡμῶν, pro hac: quod pronomem aliqui referunt
ad iniquitatem: pro hac scil. iniquitate remittendâ. Sed He-
braum vocabulum, quia itidem est fœmin. generis, non potest
pertinere ad vocem ἡμῶν qua masculini generis est, ideoq; in La-
tinâ versione suppleri potest pro hac, scil. re. In fontibus au-
tem fœmininum positum est loco neutrius generis, quo Hebraei
carent. Ideò Symmachus vertit ὑπὲρ, vel ὑπὲρ τῶν, super, seu de
hoc, scil. ut remittatur sibi iniquitas peccati: & sic Lutherus:
Dafür. Nam hi omnes particulas illas intelligunt de materiâ
petitionis sanctorum, quæ est remissio peccatorum, eoq; re-
ferri potest Græca & Latina versio, si ellipsis esse dicatur, &
sicut Chartusianus facit, suppleatur, addito substantivo: pro
hac

hac re, scil. quam ego peccata mea confitens verà in Christum fide sum adeptus.

2. *Alii autem exponunt de causâ impulsivâ precatio- nis: propter hoc, seu propter hanc causam, quoniam scil. condonas peccatum, & exorabilis es, ideò orabit te omnis sanctus, sicut Augustinus, Episcopus Eugubinus, & Genebrardus ex Davide Kimchi & Aben Ezra annotant. In re ipsâ non ita multum est discriminis. Nam juxta priorem interpretationem hic sensus emergit: Non ex tantùm à Deo fideli precatone accipio remissionem peccatorum, sed omnes etiam sancti; atq; sic verum est, quod dixi, beatum esse, cui Dominus remittit peccatum. Syllogismus ita formari potest:*

Quam rem omnes sancti adversus reatum su- um à Deo flagitant, ab eâ dependet beatitudo. Sed remissionem peccatorum adversus reatum suum omnes sancti flagitant à Deo.

Ergò à remissione peccatorum dependet beatitudo. Quod si posterior expositio allubescat, ordo consequentia talis erit:

Propter quam causam omnes sancti adversus reatum suum Deum orant, ab eâ oritur beati- tudo hominis.

Sed propterea omnes sancti adversus reatum su- um Deum orant, ut sibi remittatur iniquitas peccati.

Ergò à remissione istâ provenit beatitudo hominis.

3. II. *Subiectum, seu homo, particeps beatitudinis spiritualis, vocatur sanctus omnis, id est, omnis verè pœnitens, quatenus fideli precatone flagitat remissionem peccatorum. Sanctum hoc loco nullum aliud esse, quàm pœnitentē, constat:*

I. Ex

1. Ex contextu. Sicut enim in generali apborismo Psaltes dixit, ei, in cuius Spiritu non est dolus, i. e. seriam poenitentiam agenti, remitti peccata; postea suo exemplo comprobavit, sibi peccata sua confesso remissam fuisse iniquitatem peccati: ita quoque hoc loco ait, omnem sanctum per fidelem veniam precationem accipere remissionem peccatorum. 2. Ex natura poenitentiae. Nam qui fidem habent, illi flagitant & impetrant remissionem peccatorum. Poenitentes fidem habent, quia fides est altera, & quidem potior pars poenitentiae. E. flagitant & impetrant remissionem peccatorum.

4. Major probatur, quia in poenitentia sunt due partes: Contritio & fides, quarum illa solo antecessu ordinis, atque etiam tempore, prior est remissione peccatorum: haec autem non tempore, sed natura tantum prior est justificatione, & ad eam, ceu organum, requiritur, ut supra diximus. Hinc Act. 6. v. 29. 34. 40. 47. & cap. 10. v. 45. remissionem peccatorum dicitur accepturus, qui credit in Christum. 3. Ex fidei effectu: qui fidem habent, illi sunt sancti. Poenitentes fidem habent. E. Poenitentes sunt sancti, & per consequens, impetrantes remissionem peccatorum sancti dicuntur hoc loco. Hinc Act. 15. v. 9. Deus dicitur fide purificare corda, ubi purificatio Deo efficienter tribuitur, fidei autem organicè, & quidem 1. imputativè, quatenus fides accipit sanctitatem vel justitiam Christi imputatam, propter quam absolvimur in iudicio Dei. 2. inchoativè, quatenus Spiritus sanctus per fidem incipit corda renovare, & justitiam inherentem in illis pro modulo hujus vitae operari. Ideo Apostolus ad Eph. 1. v. 1. sanctos κατ' ἐπιζήνησιν appellat fideles. In fontibus est vox בְּרִיחַ quod passivè acceptum significat beneficiarium Dei κατὰ χάριτος μόνον, einen begnadeten / quia remissio peccatorum & gratiosa est, & gratuita.

5. Neminem autem sanctorum excipit David, sed uni-

D

verse

versè omnem sanctum nominat, quia 1. sanctitas inherens est imperfecta, in omnibus hominibus; ideo nemo sanctorum, potest coram Deo justificari, nisi sanctitate Christi apprehensâ. Hinc Exod. 34. v. 7. conqueritur Moses: Nullus apud Deum, per se est innocens. Et Salomon 1. Reg. 8. v. 46. ait: Non est homo, qui non peccet. Et Prov. 20. v. 9. quis potest dicere: mundum est cor meum, purus sum à peccato? Proinde Augustinus de Nat. & grat. c. 36. Si omnes sanctos & sanctas, cum hinc viverent, congregare possemus, & interrogare, utrum essent sine peccato, quantalibet fuerint excellentiâ sanctitatis: Si hoc interrogari potuissent, unâ voce clamassent: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas non est in nobis. Peccatum enim, juxta Ambrosium, est prævaricatio legis divinæ, ergò non perfectè in hac vitâ lex impleri potest à renatis, quia peccatis carere non possunt.

6. Medium autem apprehensionis est fides, cujus exercitium palmarium est, oratio ad Deum pro remissione peccatorum. In fontibus est verbum quartæ Conjugat. לְהַתְּחַלֵּף orabit, à presenti לְהַתְּחַלֵּף quod forenssem significatum obtinet, & idem est, ac interpellavit, causam suam ad aliquem detulit dijudicandam, supplicavit ad aliû, tanquam ad judicem, supplex oravit, vel intercessit Deut. 9. v. 21. 1. Sam. 2. v. 5. 1. Chron. 30. v. 18. Psal. 5. v. 3. Caterùm oratio vel est עֲוָה Deum tantum, & in corde, qualia sunt interna desideria & suspiria, Psal. 138. v. 10. vel עֲוָה Deum, quatenus externo sermone profertur sensus ille & affectus internus. Porrò oratio, sive interna tantum, sive interna & externa simul, spectatur vel ut est principalis ἐνέργεια fidei, suspirans gratiam in Christo, ejusq; apprehensionem fiducialem enuncians, & veniam precans, vel ut alia objecta flagitat. Posteriori modo oratio est secundaria ἐνέργεια, quâ fideles exer-

cent

cent se in ostendendâ fiduciâ de aliis bonis, divinitus promissis, prater remissionem peccatorum consequendis. Priore autem modo est *ἐπίγεια* fidei, per quam justificamur. Si enim vera est & non ficta fides, tam in corde, quam in ore se exerit suspirando ad Deum, & flagitando ab ipso remissionem peccatorum. Unde formula illa pœnitentiales Psal. 143. v. 2. ne intres in iudicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Et Dan. 9. v. 18. Non propter ulla justificationes nostras nos pœcidentes deprecamur, sed propter miserationes tuas amplissimas. Et talis est Publicani Luc. 18. Deus, esto mihi peccatori propitius. Hinc in ipso Baptismo Paulus ab Ananiâ jubetur invocare nomen Domini Act. 22. v. 16. Exurge & baptizare, & ablue peccata, invocato nomine Domini, nempe quia omnis nomen Domini invocans, salvus erit Joël. 2. Id quod & Apostolus inculcat Rom. 10. vers. 10. Corde creditur ad justitiam, ore fit confessio ad salutem. Dicit enim Scriptura: quisquis credit in eum, non confundetur.

Addit autem Psalter amplificationem à circumstantiâ temporis, quo potest flagitari & obtineri remissio peccatorum; illud est tempus gratiæ, in tempore inventionis, vel inveniendi.

Hoc quidam exponunt de calamitatibus ingruentibus, & supplementum sumunt ex Psal. 116. v. 3. Pericula & infernus, seu angores inferni, invenerunt, seu apprehenderunt me. Et Psal. 119. Tribulatio & angustia invenerunt me. Atq; banc explicationem volunt probare ex vers. 2. Sed supplementum hoc non est necessarium, cum oratio per se sit integra, si hoc membrum referatur ad antecedentia. Ideo alii melius intelligunt de tempore gratiæ, quo licet invenire Dominum, & impetrare remissionem peccatorum, sicut Esaias ait cap. 55. v. 6. Quærite

Dominum, dùm inveniri potest, invocate eum, dùm propè est. Ideò Symmachus ibidem vertit ἐν καιρῷ διαλλαγῆς, tempore reconciliationis. Chaldaus: tempore acceptabili, seu beneplaciti, sicut Psal. 69. v. 14. tempus gratia vocatur תִּיִרָה נַי tempus beneplaciti. LXX. habent ἐν καιρῷ εὐθείῳ, tempore accommodato, sicut Hebr. 6. v. 7. Βατένη εὐθείῳ, herba dicitur accommodata colono, quam generat terra, imbrem supra se sæpius venientem imbibens.

Ceterùm tempus inventionis vel opportunum spectatur vel ratione Dei offerentis illud, sicut Apostolus 2. Cor. 6. v. 2. ait: Dicit enim Deus: tempore accepto exaudivite, & in die salutis occurri tibi: Ecce! nunc tempus acceptum, ecce! nunc dies salutis. Vel ita nominatur ratione usurpationis nostræ, cùm tempus illud rectè collocamus, pœnitentiam agimus, & gratiam oblatam apprehendimus. Huc pertinet, quod David 2. Sam. 7. v. 27. de apprehensione promissionis divina loquens dicit: se invenisse cor suum, ut oraret ad Dominum, h. e. se sibi proposuisse, quòd vellet orare, fretus promissione factâ. Illud autem tempus opportunum sive idoneum pœnitentia est vita presens. Nam ubi hinc excessum fuerit, ait Cyprianus adversus Demetrium, nullius pœnitentiæ locus est, nullius satisfactionis effectus.

III. Impunitatem & beatitudinem ipsam memorat, quæ affectio est hominis, qui peccatis agnitis in Christum credit, ex remissione peccatorum proveniens, ut Psaltes docet voce פִּי, quæ nonnunquam notat exclusionem, ac valet idem, ac tantummodò, saltem: interdum autem causam indicat, & sonat idem, ac quippe, namque, propterea. Unde Symmachus vertit ὡς, & Lutherus: Darumb. Neq; particula πλὴν, quam LXX-viralis adhibet metaphrastes, incongrua est: nam & illa nonnunquam est illativa, Luc. 6. v. 35. Ephes. 5. v. 33. Sic ergò
verba

verba habent juxta fontes: Ideò in diluvio multarum aquarum ad eum (sanctum) non pertinent, (tales aqua.)

2. Reatum & odium Dei ac poenas comparat aquis, iisq; non paucis, sed multis, & decumanos fluctus moventibus, neq; id uno & altero tantum impetu, sed tali, qui interminabilis est, & plenà exundatione se diffundit: quomodo Dominus dicit Osea. 5. v. 10. super eos effundam quasi aquam torrentis iram meam. Alludit Psalter ad diluvium Noe, quo DEUS omnes impios punivit, servato Noe justo cum sua familiâ.

3. Impunitas autem & libertas à maledictione DEI exprimitur sequentibus verbis: Non pertinent ad eum (sanctum, aqua tales) Verbum *v. 22* attigit, pervenit, in malam partem, laesit, perdidit. Ideoq; sic beatus erit, quilibet Sanctorum, dum per gratiam DEI immunis est à reatu & vindictâ divinâ.

THESIS XI.

Effecta autem, ex quibus beatitudinem spiritua-
lem à remissione peccatorum provenire de-
monstrat, sunt accessus ad DEUM, pax, patien-
tia, & gloriatio in adversitatibus, & fidu-
cia liberationis,

1. Tu es refugium meum, à tribulatione (angu-
stia) custodies me: canticis liberationis circumdabis
me. Selah.

2. Hinc David ita vult concludere: Quod facit, ut
in mediis tribulationibus accedamus ad Deum, & de
eo gloriemur, fiducia liberationis omne malum tole-
rantes, id est causa beatitudinis spiritualis. Remissio
peccatorum facit, ut in mediis tribulationibus acceda-

mus ad DEUM, deq; eo gloriemur, &c. Ergo remissio peccatorum est causa beatitudinis.

3. *Psalmus iunioris representat suspirium hominis sancti Deo reconciliati, ideoq; versus hic cum priore connectendus est, suppletionem verborum: qui (sanctus) dicit: Tu refugium, &c.*

4. *Ceterum formula hæc fidelis suspirii piorum sumit exordium à fiduciali compellatione DEI: Tu scil. Jehovah, à quo accepi remissionem peccatorum. Fiduciam autem testatur mentione bonitatis divinae erga pios afflictos: Tu latibulum mihi es, i. e. ad te possum refugere & tuitionem invenire, ac multo securiorem receptum, quam Noa in arcà tempore diluvii habebat, Gen. 7.*

5. *Narratio, quâ desiderium suum exponit, est petitio preservationis ab angustia: à tribulatione, vel angustia custodies me. Nam remissione peccatorum impetrat à, pii quoq; tuti sunt à maledictione DEI, & desperatione in angustis.*

6. *Confirmatio sumitur à multiplici varietate & sine bonitatis divinae. Nam beneficia divina non ex unâ tantum vel alterâ parte obveniunt piis, sed undiquaq; circumdant eos, ut quocunq; se vertant, bonitatis divinae argumenta deprehendant. Finem autem hac ipsâ copiosâ bonitate suâ DEUS hunc vult habere, ut prebeat materiam se celebrandi & glorificandi, & hoc significat David, cum ait: Canticis liberationis circumdas me, i. e. copiosa est tua liberatio, qua me undiq; circumdat, ut habeam materiam uberrimam te celebrandi. Hi enim sunt clamores, vel cantica liberationis, quibus pii fatentur, se Deo soteria debere, propter liberationem ex tentationibus & periculis, in circuitu quasi ipsos distinentibus. Sed ex angustiarum circulo nos expedit divina manus, undiquaq; nos asserentis, circulus.*

7. *Epilogus celebrationis, vel suspirii huius, denotatur verbo*

verbo Selah, quâ Psaltes significat, immensitatem divinarum beneficiorum, nempe remissionis peccatorum, & inde provenientium fructuum, imis sensibus esse reponendam, & perpetuâ memoriâ usurpandam in praxi Christianâ. Et tantum de Analysis prioris partis in hoc Psalmo, de justificatione tractantis.

Πορίσματα. I.

Justitia inhærens non pertinet ad justitiam, quâ coram DEO justi censemur in justificatione.

1. Contendunt hîc Pontificii, ex ipso contextu Psalmi liquere, quod inhærens justitia pertineat ad formam justificationis, & remissio peccati sit totalis peccati deletio, cum infusione justitiæ, quia remissioni, tectiōni & non imputationi peccati Psaltes immediatè subjiciat expulsionem doli.

2. Resp. Hoc tantum ex contextu manifestum est, quod pœnitentia requiratur, quoad contritionem quidem ante justificationem, quoad fidem autem relativè spectat am ad justificationem, ut organum. Nam fides in justificatione non est forma, nec requiritur ad justificationem, ut est qualitas, vel opus: sed in justificatione opus esse desinit, sicut Paulus ait Rom. ii. Quod si per gratiam, jam non ex operibus, alioquin gratia non est gratia: sin ex operibus, jam non ex gratiâ, alioquin opus non est opus.

3. Inde apparet, fidem, quia in justificatione subordinatur gratiæ, excludenti opus, in suo correlativo respectu non esse opus. Ratio est, quia apprehendit justitiam: non ergo est justitia, aut operatur justitiam, aut opus taliter justum, quod in se Deo placeat. Aliàs non opponeretur operibus & justitia nostra, nec subordinaretur gratiæ, opus alienum, nempe Christi
justi-

justitiam imputanti: quod testatur Apostolus Epbes. 2. Gratiã salvati estis, idq; non ex vobis, DEI donum est, ne quis gloriatur.

4. Quod autem justitia inherens non est illa justitia, quã coram DEO justif sumus, confirmamus: 1. EX NOSTRO PSALMO. Nam justificatio & remissio peccatorum, in judicio DEI, est actus simultaneus & individuus. Sed justitia inherens non est actus simultaneus individuus, verum partialis, atq; successivus, qui recipit magis & minus, qualis actus est fides, dum spectatur ut opus, & omnis novitas vite, quia interior homo de die in diem renovatur, 2. Cor. 4. v. 16. Hinc Paulus Phil. 3. v. 13. fatetur, se perfectam & plenam Christi cognitionem, nondum assecutum esse, ideoq; cupit inveniri, non habens suam hanc justitiam, sed eam, quæ est fidei. Quare justitia inherens non justificat, & beatum reddit. 2. Per quod agnoscitur nuditas, i. e. peccatum, & quo induitur Christus ad tegendam nuditatem coram DEO, illud non est id, quo tegitur nuditas. Sed per contritionem agnoscitur nuditas, seu peccatum, & per fidem induitur Christus, ad tegendam nuditatem coram DEO. Ergo contritio & fides non est id, quo tegitur nuditas. 3. Quod non tollit imputationem peccati, id non est causa beatitudinis & impunitatis. At nulla dispositio & justitia inherens tollit imputationem peccati: quia imperfecta est. Ubi autem imperfectio, ibi peccatum. Ubi peccatum, ibi reatus imputabilis. Aliàs non oraret omnis sanctus ad DEUM, ut remittatur sibi peccatum.

5. Altera sedes rationum pro conclusione nostrã est in Epistolã Rom. 4., quæ expresse beatitudinis causam ponit in remissione, tectioe, & non imputatione peccati, non etiam in qualitate inherente & vite novitate, quia omittit Paulus verba reliqua Psalmi nostri: in cujus spiritu non est dolus, tanquam

tanquam non pertinentia ad justitiam beatos reddentem, quales ibidem predicat. Deinde non imputationem peccati exponit per imputationem justitiae absq; operibus. v. 6. Reputamur enim justi non nostrâ, sed Christi justitiâ, per fidem apprehensâ. Quare fides, ut est opus, non est justitia coram DEO valens, multò minus autem contritio, aut vita novitas. Prout autem fides apprehendit meritum Christi, eatenus quidem est instrumentum, rem justitiam apprehendens, non tamen res ipsa ex se justificans, nec vim meritoriam gratia, peccatum non imputantis, in se continet.

Πόρισμα II.

Propterea & sancti semper egent remissione peccatorum.

1. Hoc fit duobus modis. Nam 1. simul ac homo in sui conversione fidem in Christum habet, statim fide illâ remissionem omnium peccatorum accipit. 2. Etsi in fide illâ perseverent: nihilominus tamen precantur à Deo remissionem I. quoad continuationem remissionis peccatorum pristinorum. Nam, ut est Thren. 3. v. 23. novæ quolibet mane misericordiae Domini. Et Apoc. 22. v. 11. dicitur: qui justus est, justificetur adhuc. Quamvis enim justificatio coram Deo non recipiat gradus & incrementa, ita ut quis possit justior fieri justitiâ imputatâ: tamen ea rectè dicitur continuari, servata per fidem perseverantem; neq; particula ἐν in loco Apoclyptico significat incrementum, sed continuationem tantum, qualis significatus habetur etiam Apoc. 10. v. 6. & cap. 22. v. 3.

2. Patet hoc 1. ex naturâ divinæ remissionis peccatorum, quæ peccatum quoad existentiam non tollit, sed illud tegit, & non imputat, ita ut per alienam, nempe Christi, justitiam

E

homo

homo fidelis sit justus, licet in se habeat peccati reliquias, nec ipsi inbareat perfecta justitia, cum lex semper inveniat in illo, quod damnare possit, si secundum justitiam inbarentem judicari deberet. Exemplo est Abrahamus jam multò antè conversus, qui tamen postea non alio modo justus est apud Deum, quàm fide in Messiam, Rom. 4. v. 13. quia non operanti, sed credenti in eum, qui justificat impium, fides imputata est ad justitiam Rom. 4. v. 5. & David se fatetur servum esse Dei, id est, jam conversum, & tamen non vult experiri judicium Dei, de suâ propriâ justitiâ ferendum, Psal. 143. v. 2.

3. Memoratur II. in scripturis hic effectus fidei perseverantis, ut per eam continuetur justificatio Rom. 5. vers. 2. Fide stamus & gloriamur spe gloriæ filiorum Dei. Et 1. Pet. 1. v. 5. Virtute Dei custodimini per fidem. Quare & perseverante fide remissio peccatorum continuatur.

4. Apparet hoc III. etiam ex opposito, quia remissio peccatorum semel facta, per infidelitatem & peccata contra conscientiam irrita redditur, ita ut homini taliter lapsò peccata pristina denuò imputentur; sicut apparet ex parabolâ Matt. 18. v. 32. ubi debitor consecutus gratuitam remissionem totius debiti v. 33. crudelitate suâ erga fratrem perficit, ut tradatur debitoribus, quoad usq; solvat ultimum quadrantem v. 34. atq; ita totum debitum reddat; & postea Christus v. 35. applicationem facit: Sic & pater meus coelestis faciet vobis, si non remiseritis &c. Quod idem de omnibus peccatis regnantibus accipiendum est.

5. Deinde sancti fidem retinentes, etiam fide illâ in Christum precantur remissionem peccatorum infirmitatis de novo accipiendam. Nam peccatum originale subinde est actuosum, & concupiscentias vitiosas excitat, quæ sanctificationis beneficio mortificantur, ne prævaleant & dominium obtineant;

ant; In justificatione autem per fidem adhuc presentem, & non
excussam, earum remissio petitur & obtinetur. Quamdiu enim
aliquis manet verè fidelis, tamdiu etiam peccatorum ignoran-
tia & infirmitatis remissionem per fidem illam accipit.

6. Quare horum verborum sensus emergit iste: Sancti,
qui fide, sanctitatem Christi apprehendente, purificantur, &
propter illam Christi sanctitatem, fide apprehensam, sancti re-
putantur, ii sunt, qui peccatorum suorum omnium remissionem
verà fide peccati obtinent, eandemq; fide perseverante continu-
ant, nec non & peccatorum novorum, infirmitatis & ignoran-
tia, ex residuà peccati originalis radice in renatis subinde pullu-
lantium, veniam quotidie flagitant.

7. Hoc diligenter est observandum, quia olim contra Pela-
gianos acerrimè defenderunt Patres Africani Can. 6. 7. 8. Con-
cilio Carthag. III. quod vulgò Milevitano nuncupamus. Et
statuerunt etiam, pios quosvis opus habere oratione & remissi-
one peccatorum, idq; non solum pro aliis, sed & pro se, neq; id ex
humilitate tantum, ut voluit Pelagius, sed verè: Nam ut ex
Augustino patet, tria fuerunt capita erroris Pelagiani.
Negabant enim peccatum originale, gratiæ necessitatem,
& hominis imperfectionem in hac vitâ. Contra tertium
errorem objiciebant Patres, quòd ex eà sequatur, non necesse
fore, ut homo in hac vitâ dicere cogatur orationem dominicam,
in quâ precemur: dimitte nobis debita nostra; respondebat
Pelagius, in oratione hac dici: NOBIS, non MIHI, ideoq; si non
pro nobis, at pro aliis tamen esse orandum. Sed cum Patres
urgerent, unumquemq; pro se orare debere remissionem peccato-
rum, respondit Pelagius, humilitatis esse, ut etiam, qui perfe-
ctus est, credat, se nondum perfectionis metam attigisse, eoq; re-
ctè facere, si dimissionem peccatorum exposcat. Patres verò do-
cuerunt, non tantum humiliter ab omnibus ita orari debere,

sed & veraciter, quod nemo posset legem Dei perfecte adimplere. Videatur etiam ante mota ista certamina Cyprianus de oratione dominica ultra mediam; & qui in refutatione Pelagii familiam ducit, Augustinus ad Hieron. epist. 29.

8. II. Tenendum & hoc probè fuerit contra Pontificios, qui statuunt, per orationem: Remitte nobis debita nostra; non dici pro remissione concupiscentiae, nisi motibus ejus voluntate consentiamus Bell. lib. 4. de Justif. c. 20. §. final. Resp. Sed Jesuita hoc deducit ex falsa hypothesis Papistarum, negantium concupiscentiam esse partem peccati originalis, & effectum duntaxat illius, & impotentiam Naturalem esse dicentium. Longè verò aliud Paulus docet Rom. 7. v. 7. ubi expressè concupiscentiam vocat peccatum, Legi, dicenti: non concupisces: repugnans. Quare illud ut peccatū in justificatione remittitur, & illa remissio in quintà petitione à credentibus petitur cōtinuari & conservari: quod de peccatorum remissione pristina concedit ipse Bellar. lib. 4. de justif. c. 20. §. antepenult. Sed & II. in eo veritati coelesti repugnant, quando peccata Sanctorum, quos David ait orare pro remissione peccatorum, ajunt in se & suā naturā esse venialia, sc. ratione reatus ad poenam aeternam; seu ea non auferre gratiam DEI & esse ejusmodi, ut si quis illis non expiatis moriatur, mortem tamen aeternam subire non teneatur, sed tantum temporalem poenam mereatur, sicut praeter ceteros videre est apud Bellarm. l. 1. de amiss. gratia & statu peccati, c. 5, 8, 10.

9. Resp. Omne peccatum atq; sic etiam veniale est à voluntate, i. e. contra legem; qua transgressoribus suis maledictionem divinam impingit. Ubi verò ira & maledictio, ibi quoq; reatus ad mortem aeternam praestò est. Si ergò in se meretur mortem aeternam, nō erit in se veniale. Poenā n. & venia, punitio & remissio sunt opposita, & Deus, qui secundum Legem judicans peccantibus

tibus irascitur; veniam peccatorum præter & supra legem ex Evangelio propter Christum fide apprehensum concedit.

10. Quando verò à nobis, cum de renatis & jam ante justificatis loquimur, peccatum veniale distinguitur à mortali, tum hoc dicimus non eo respectu, quasi veniale quoque non sit meritum mortis æternæ, licet mortali peccato levius sit: Verùm asserimus illud ratione subjecti credentis, cui meritum mortis æternæ, ex hoc etiam peccato proveniente, actu non imputatur, propter Christi meritum fide apprehensum; sicut excidentibus gratia & mortale peccatum committentibus, meritum æternæ damnationis actu imputatur. Qui enim non credit in filium, judicatur. Johan. 3.

11. Non ergò veniale peccatum dicitur vel ob levitatem suam, qua veniam à reatu æterno consequantur peccantes: neque, ideo quia reprimitur & coercetur; nam & non renati affectus & æstus carnis aliquando restringunt: sed respectu fidei apprehendentis gratiam, qua Christi justitiam imputat, & sic credentem justificat.

12. Proinde veniale dicitur, quia actus imputandi reatum impeditur à misericordia DEI, quam fides in Christo desiderat & in precatione remissionis peccatorum flagitat. Bellarminus verò hoc invertit lib. 4. de Just. c. 20. §. 1. & ideo, quia veniale sua natura sit, ad reatum mortis æternæ non imputari asserit. Adversus quam opinionem Jesuitæ optimè faciunt, quæ olim Gerson (quem Catholicorum numero non excludent Pontificii) ex professo disseruit in opusculo de vita spirituali anima lect. 1. Omne peccatum, pro quanto est offensa DEI & contra legem ejus æternam, est de sua conditione & indignitate mortiferum, secundum rigorem justitiæ & à vitâ gloriæ separativum. Ratio est, quia omnis offensa in DEUM potest justè puniri à justo judice pœnâ

mortis, tam temporalis quam æternæ: imò annihilatio-
nis pœnâ. Est igitur de se mortifera. Assumptum deduci-
tur ex hoc, quòd nulla pœnâ talis est ita mala, quantum
mala est ipsa offensa. Et ex alio: quòd potius toleranda
esset omnis mors pœnalis & annihilatio, quam commit-
tenda esset, quantumlibet parva offensa in DEUM. Da
oppositum: Jam offensa DEI licitè fieri deberet in casu:
præterea quævis offensa DEI, nisi remitteretur, repelle-
ret à gloria DEI perpetuò, & absq; termino puniretur:
alioquin maneret dedecus culpæ sine decore justitiæ:
quòd autem offensa dimittitur seu remittitur, est ex pu-
ra liberalitate DEI remittentis & non amplius imputan-
tis: *Et non longè post*: Ex radicibus argumentorum videtur
sufficiens esse deductum, quòd omnis offensa DEI est
mortifera ex sui conditione & indignitate. *Hinc elicit co-
rollarium numero primum*: Nulla offensa DEI est venia-
lis de se, nisi tantummodò per respectum ad divinam mi-
sericordiam, quæ non vult de facto quamlibet offensam
imputare ad mortem, cum illud posset justissimè. Et ita
concluditur, quòd peccatum mortale & veniale in esse
tali non distinguuntur intrinsecè & essentialiter, sed so-
lùm per respectum ad divinam gratiam, qua peccatum
istud imputat ad pœnam mortis, & aliud non. *Huc usq;
Gerson.*

*Quare in peccatorum venialium remissione reatus ad
æternam quoq; damnationem remittitur sanctis, cum orant:
Remitte nobis debita nostra.*

13. *Deniq; falsum est & consuetarium, cum docent, venia-
lia peccata, quia temporales pœnas mereantur, per leviores sa-
tisfactiones expiari, quales sint precatio Dominica orationis,
aqua Benedicta: quemadmodum mortalium peccatorum rea-
tus*

tus expietur per solenniores satisfactiones. Resp. Nullam enim peccatum expiatur per aquam lustralem, qua humanum duntaxat inventum est: Sed nec per ullam aliam hominum actionem aut passionem, ideo neutra satisfactio expiatoria dici potest. Solum Christi satisfactio expiarvit nostra peccata, 1. Johan. 2. v. 2. & c. 4. v. 10. quæ apprehenditur per fidem, & sic apprehensa liberat ab omni reatu. Cumq; fidelis homo precatur: Remitte nobis debita nostra, illâ oratione accipit remissionem peccatorum, non ut est opus vel satisfactio aliqua applicatoria, sed ratione desiderii fidelis, quod voce externâ enunciatur. Nam piæ pravos carnis motus agnoscentes cum lege DEI pugnare, & offensam DEI extimescentes, fide adspirant ad DEUM, non solum pro opitulatione spiritus ad mortificationem carnis, quæ sanctificationis opus est; sed in primis pro remissione peccatorum, quam fideli desiderio flagitant & accipiunt. Ubi enim fides est, ibi non potest non obtineri gratia, propter Christum fide apprehensum.

14. Et quicumq; fide in Christum moriuntur, in illis, sicut anima discedens à corpore prorsus liberatur ab in herentiâ & actu peccati, ita etiam nullus superest reatus ad ullam poenam sive aeternam, sive ad tempus in purgatorio, quod Pontificii fingunt, luendam: sicut optimè August. lib. de Natura & gratia, c. 35. ait: Etiam si hic non vivitur sine peccato; tamen licet mori sine peccato, dum subinde veniâ deletur, quod subinde ignorantia vel infirmitate committitur. Quare Psalter, cum ait, sanctos orare pro remissione peccatorum, simul remissionis pristina continuationem, & peccatorum venialium, subinde se exerentium, novam remissionem intelligit.

π'όρι-

πρόγραμμα III.

Propterea remissio peccati non est ejus, quoad ipsam pravitatem expulsio, & justitiæ inhærentis infusio.

1. Bellarm. lib. 2. Inst. c. 2. & Becanus in disput. de Justificat. Cathol. c. 2. th. 2. ut & in manuali suo, nec non alii Jesuitæ disputant, remissionem peccatorum non tantum significare ablationem reatus, & impunitatis causam, verum etiam peccati omnimodam extirpationem esse. Ast Psalter noster evidenter distinguit remissionem à dispositione & qualitate justificatorum, & Paulus, ut porismate primo demonstravimus, justitiæ nostræ coram Deo rationem ponit in remissione peccatorum, significante ignoscentiam culpæ, & non punitiōem.

2. Hunc esse perpetuum significatum remissionis peccatorum probamus:

I. Ex naturâ nostræ remissionis, quâ proximo jubemur ignoscere offensas, Matth. 6. v. 4. & 15. c. 15. v. 21. ad imitationem divinæ remissionis. Nos autem remittimus peccata non ablatione. Hoc enim non fit ablatione peccatorum, quoad ipsorum pravitatem, sed quoad reatum.

II. A Pari; Sicut se habet remissio crediti, ita etiam se habet remissio pœnæ, Matth. 6. v. 12. & c. 18. v. 25. Sed creditum remittimus, ita ut non operemur aliquam in debitore qualitatem, sed tantum ipsi non imputamus amplius debitum, nec ab eo exigimus æs nostrum. Ergo & remissio debiti pœnæ sic fit, ut quoad naturam suam non constituat expulsionem pravitatis inhærentis.

3. Quamvis enim donatio justitiæ inhærentis in reconciliatis Deo perpetuò cohereat cum remissione peccatorum: tamen hæc ipsa renovatio seu expulsio peccati quoad dominatum mali-

malitia, & infusio justitiæ inberentis, non pertinet ad rationem
& naturam remissionis, sed mortificationis & vivificationis
seu renovationis.

4. Nec obstat, quòd remissioni peccatorum equipolleat
τὸ ἀίρεν, tollere, seu delere peccata, ut suprâ diximus. Nam
remissioni peccati certo tantum respectu equipollet deletio pec-
cati, scilicet quoad reatum spectati. Aliàs remittere est angu-
stius, quàm delere peccatum. Illud tantum ad reatum peccati
pertinet; hoc & ad reatum, & ad pravitatem ipsam, comple-
ctens utrumq; beneficium tam justificationis, quàm renovatio-
nis: illud individue absolvitur & perficitur, cum homo justifi-
catur, hoc autem, quoad renovationis beneficium in presente
vitâ inchoatur, in alterâ absolvetur & consummabitur.

πρόλογος IV.

Sicut nec tectio peccati est deletio peccati.

1. Hic iterum obloquuntur Pontificii. Nam Pererius in
disput. 3. in c. 4. ad Rom. nec non Bellarminus lib. 2. de Justific.
c. 9. ita tegi contendunt peccata in justificatione, ut prorsus de-
leantur & extinguantur, & non amplius sint.

2. Respondentibus autem nobis, tegere non esse delere,
& licet ea, quæ tecta sunt, desinant videri, non tamen evenire,
ut desinant esse, cum v. g. in diluvio operti fuerint montes excel-
si sub universo cælo, & tamen illi esse non desierint, Gen. 7. Ipsi re-
gerunt, aliud esse tegi peccatum coram hominibus, qui non pos-
sint pervidere abdita, aliud esse tegi coram Deo.

3. Sic itaq; argumentantur:

Quæ dicuntur tecta respectu Dei omniscii, cujus
oculis nihil tectum, sed omnia aperta sunt Hebr.
4. v. 13, illa delentur, & non amplius sunt.

F

Pecca-

Peccata nostra in justificatione nostrâ teguntur coram Deo omniscio.

Ergò peccata in justificatione simul delentur, & non amplius sunt.

4. R. Deus duplici modo peccata videt & cognoscit. 1. Ratione omniscientia. 2. respectu justitiae vindictivae. Verum est, quòd Deo, ratione omniscientiae, nihil tectum esse queat, sed omnia, quae sunt & existunt, ipsi in aperto sint & cognitissima. Sed peccata non dicuntur tegi coram Deo, ratione omniscientiae, in doctrinâ de justificatione.

5. Nam omniscientia divina respectu David in hoc Psalmo v. 5. ait: Peccatum meum non operui. Et Ps. 51. v. 6. de peccato suo clandestino, & quod in abscondito fecerat 2. Reg. 11. conqueritur: Malum in oculis tuis feci. Ita in Psal. 19. ab occultis suis petit mundari. Quod si Deus ea occulta non cognosceret, neq; mundationem illorum ab eo peteret David.

6. Tegi verò perhibentur peccata coram Deo, tanquam vindice, eorumq; fœditatem abominante ac puniente; & hanc significationem probamus, I. ex locis parallelis, ut Psal. 85. v. 3. Remisisti iniquitatem populi tui, operuisti omne peccatum eorum. Hic remittere peccatum, & operire illud, non, nisi poena ablationem, significant, idq; statim explicatur ab effectu v. 4. Abstulisti omnem iram tuam, revocasti ab excandescendo furorem tuum.

7. II. Ab opposito, Jer. 49. v. 10. Ego discooperui Esau, revelavi abscondita ejus, & celari non poterit. Item Nehem. 4. v. 5. Ne operias peccatum eorum, & peccatum eorum coram facie tuâ non deleatur, quia irritaverunt te respectu ædificantium. Nam his phrasibus oppositis notatur τὸ δεικνύμενον, supplicium, quod publicè sumitur de aliquo, in terrorem aliorum.

8. III. Ab

8. III. Ab æquipollentibus phrasibus: *quales sunt: abscondere faciem à peccatis Psal 51. v. 11. cui opposita est: observare peccata Psal. 130. v. 3. item non recordari peccatorum, Jer. 31. v. 34. ut & Latinum, ignoscere.*

9. IV. Ab exemplo piorum, *peccata in aliis tegentium. Prov. 10. v. 12. Caritas operit multitudinem delictorum. Hac enim opertio delictorum, non fit ratione scientiæ, quia ignota non possunt remitti; sed ratione vindictæ, sicut Jansenius quoq; homo Pontificius super illud caput explicat: Caritas, inquit, efficit, ut quis delicta alterius etiam magna non multum attendat, ad exaggerandum ea, aut vindicandum, sed ut ea potius extenuet, obliviscatur, è memoriâ deleat ac condonet.*

10. *Concludimus ergò, Deum quoq; peccata nostra operire, sive tegere hoc modo, ut per illa non appareamus deformes in conspectu ejus, cum judicat, cumq; peccata non vult meminisse, ac punire.*

11. *Egregiè Augustinus in hunc Psalmum, quæ diximus, comprobat: Tecta ergò peccata quare dixit? ut non viderentur. Quid enim erat Dei videre peccata, nisi punire peccata, ut noveris, quia hoc est Dei videre peccata, quod punire peccata: quid ei dicitur? averte faciem à peccatis meis.*

Πείραμα V.

Deniq; non imputatio peccati non infert absentiam peccati omnimodam.

1. *Pontificii non imputationem peccati, itidem volunt, importare absentiam peccati ab eo, cui non imputatur: sicut imputationem justitiæ statuunt includere donationem inherentis justitiæ.*

Proinde justificationem peccatoris, cum eam nos doce-

mus, imputatione justitiae Christi fieri, Bellarminus nominat
putativam lib. 2. de justif. c. 7. Sed haec glossa & calumnia è dia-
metro pugnant cum verbo Dei. Nam quando Simeï orat Davi-
dem: Ne imputet mihi Dominus meus iniquitatem, neq;
memineris ejus, quòd iniquè egerit servus tuus, 2. Sam.
19. v. 19. an non remansit in Simeï malefactum, licet illi fuisset
remissum?

2. Sicut Christo peccatum fuit imputatum, ita
credentibus non imputatur. Sed Christo fuit imputatum
peccatum, quod non habuit, nec fecit, sed alienum Marc.
15. vers. 28. Esa. 53. vers. 4. Quare nobis non imputatur pec-
catum, quod tamen nobis inhæret, vel à nobis patratum
est.

Deinde & bonum posse alicui imputari, licet ei non inha-
reat, vel adsit, cui imputatur, manifestè liquet ex c. 18. Numer.
v. 27. ubi DEUS inquit ad Levitas: Offeretis decimas de
decimis, & reputabitur vobis oblatio illa vestra, ut fru-
mentum de area, & ut plenitudo de torculari, i. e. perin-
de hoc Deo erit, ac si de propria area & vinea obtulissetis,
nimirum, si haberetis proprias. Speciatim verò justitiam il-
lam, quae credentibus in justificatione imputatur, esse alienam,
& imputatione reverà nostram fieri, docet Paulus, 2. Cor. 5.
v. 21. ubi ait: Nos fieri justitiam DEI, i. e. coram DEO valen-
tem, seu nos fieri justissimos coram DEO in Christo, sicut ille pro
nobis factus est peccatum, propter imputationem scil. nostri pec-
cati: Et Paulus Phil. 3. v. 9, 10. desiderat in die judicii inveniri in
Christo, habens justitiam non suam, quae ex lege est, sed istam,
quae ex fide est Christi justitiam ex DEO in fide.

Neque putativa & imaginaria est haec imputatio justitiae.
Nam quae DEUS estimat ac judicat esse, secundum veritatem
judicat, & sic estimat esse, ut illis nulla subsit falsitas: tamq;
vera

vera est imputatio justitiæ Christi, in justificatione per fidem à nobis apprehensa, quàm vera est imputatio peccati alieni, nempe nostri in Christum conjecti.

πρόσωπα VI.

Nec est otiosa subtilitas, logomachia, aut curiositas scholastica, quando ab imputatâ justitiâ Christi in actu justificationis distinguitur justitia inhærens imputatæ justitiæ.

1. Nam hanc accuratationem docet Paulus, qui hoc unice agit, ut opera excludat à justificationis naturâ, nedum ut formam ejus vel materiam esse concedat, hoc est id, quod sit justitia coram DEO valens. Ideò hoc ipsum dictum Psalmi nostri citans preponit hanc propositionem: Imputatur justitia χωρίς ἔργων, absque operibus. Et cap. 3. Rom. v. 27. ait: ubi igitur gloriatio? (quæ possit esse ex operibus, sive per naturam, sive per gratiam factis, quia utraq; modo licet diverso nostra sunt) exclusa est: per legem operum? non, sed per legem fidei. Debet ergò hic χωρισμός, hæc exclusio operum perpetuò ob oculos haberi, ne actum justificationis ingredi credantur opera. Non enim ex operibus justitiæ (inhærentis) quæ nos fecimus, sed ex suâ misericordiâ salvos nos fecit DEUS, Tit. 3. v. 5.

2. Placet ad hujus doctrinæ illustrationem afferre distinctionem separationis vel abstractionis, quam & ipsi Jesuitæ aliàs cum Philosophis recipiunt. Alia abstractio vel separatio est negationis, si ea, quæ conjuncta sunt & individuo nexu coherent, non tantum distinguuntur, sed & illa ab invicem abesse, adeoq; contrarium adesse posse putatur. v. g. Si quis calorem ab igne ita abstrahat, ut putet ignem etiam non posse

calefacere, aut frigidum esse. Alia verò separatio est præcisionis, quæ ea, qua necessario coherant, ita considerantur, ut unum ab altero, quatenus ad naturam & essentiam non pertinet, accuratè distinguatur, & ad illius definitionem non assumatur: quemadmodum proprietas à formâ, effectus à causâ discernitur.

3. Cum ergò in justificatione dicitur; non nisi fide & absq; operibus, id est, solâ fide justificari hominem, tunc non putandum est, quòd fides justificans sit solitaria, & sibi non habeat presentia opera bona, tanquam proprium effectum & justificationis consequens, vel possit esse cum malis operibus. Hoc enim perinde se haberet, ac si ignem quis diceret esse vel non calidum vel frigidum. Et sicut respirationis absentia ostendit, corpus esse mortuum: ita studii Bonorum operû defectus arguit, fidem esse mortuam. Non ergò exclusivè illa particula significant separationem negationis; sed abstractionem præcisionis, qua opera bona ab actu justificationis remonentur, & ostenditur, eam ad naturam & essentiam illius constituendam non concurrere. Non enim DEUS peccata remittit, quia ipsum timeamus & dileximus, sed ut ipsum timeamus & diligamus, Psalm. 139. v. 3. 4. Apud te est Condonatio, ut timearis, i.e. reverenter colaris.

4. Porrò hac abstractio, opera Bona à naturâ justificationis præciscens sive distinguens, sit tam MENTE quam AFFECTU.

5. MENTE: cum actus justificationis & fides, justitiam Christi justificam apprehendens, distinguitur ab operibus tanquam ad justificationis actum constituendum non concurrentibus. Nam sicut risibilitas distinguitur à forma hominis & remonetur à definitione hominis, quia essentiam hominis non constituit, sed consequitur; sicut item in visionis actu oculus distinguitur à cæteris partibus capitis, quæ licet uniantur cum oculo, non
tamen

tamen organum visionis sunt, neq; ad visionis actum requiruntur: ita quoq; justitia inhaerens, licet per negationem separari nullo modo queat à justificatione, quia ut ejus effectus & signū semper illi cohaeret, tamen separatur praecisione, b.e. distinguitur hoc modo à justificatione, quòd ejus actum non ingrediatur. Ita Ambrosii quoq; verba sunt accipienda super c. 4. Rom. cū de Davidis, à Paulo allegatis, verbis agit: Manifestè beati sunt, quibus sine labore vel opere aliquo remittuntur iniquitates, & peccata teguntur, nulla ab his requisita pœnitentiæ opera: NISI TANTUM ut credant. Idem Ambrosius in comment. super 2. Cor. 1. aureum hoc dictum habet: Credens salvus est sine opere SOLA FIDE, gratis accipiens remissionem peccatorum.

6. Atq; ex hac distinctione possunt optimè conciliari theses, quas Lutherus in disputatione Anni 20. cui titul. Utrum opera faciant ad justificationem, defendit: Propositio 3. est: Fides, nisi sit sine ullis etiam minimis operibus, non justificat: imò non est fides. Et Propositio 4. sic habet: Impossibile est, fidem esse sine assiduis & multis & magnis operibus. Hæc enim Propositio vera est, de abstractione negativa: sicut illa de abstractione præcisionis intelligi debet.

7. Hoc idem illustrius explicat Lutherus tom. 4. Lat. in epist. ad Galat. fol. 86., cū fidem in justificatione vocat abstractam, ac distinguit à fide concretâ, id est, cum operibus bonis conjunctâ; seu, ut tom. 1. fol. 151. loquitur, incarnatâ. Verba ex tom. 4. sic habent: Distinguere solemus fidem hoc modo, quòd fides aliquando accipiatur extra opus, aliquando cum opere. Ut enim artifex variè de suâ materiâ, & hortulanus de arbore vel nudâ vel gestante fructus loquitur: ita & Spiritus sanctus in Scripturâ variè de fide loquitur, jam de fide, ut sic dicam, abstractâ seu absolutâ:
jam

jām de fide concretā, cōpositā seu incarnatā. Fides absoluta seu abstracta est, quando Scriptura absolutè loquitur de justificatione, seu de justificatis, ut cernere est in Epistolis ad Romanos & Galatas. Quando verò scriptura loquitur de præmiis operibusq; tunc de fide cōpositā, concretā seu incarnatā loquitur, ut: hoc fac, & vives. Si vis ad vitam ingredi, serva mandata; Declina à malo, & fac bonum.

8. *AFFECTU, cū in Christi merito solo queritur justitia, non autem in aliis rebus, v.g. in operibus. Scitè Lutherus hoc tradit tom. 4. Lat. Jen. in ep. ad Galat. p. 103. Quando disputandum est de justitiā (coram Deo valente) vitā, & salute æternā, omninò removenda ex oculis est Lex, quasi nunquam fuerit, aut futura sit, sed prorsus nihil sit. In negotio justificationis nemo satis potest è conspectu Legem (& quæ in eā requiruntur opera) remove, & promissionem solam intueri: Ideò dixi, Legem & promissionem affectu (non intellectu tantum) longissimè esse separanda. Reipsā enim sunt conjunctissima.*

9. *Altera causa hujus accuratæ distinctionis est summa necessitas in erigendis pavidis conscientis. Quando enim peccator constituitur coram Dei judicio, & à Lege accusatur, ibi non potest obtendere fidem, ut est notitia assensus, fiducia in se ut opus spectata; neq; inbarentem justitiam reliquam, quippè cum illa à lege imperfectionis arguatur; nemo autem à Deo innocentia testimonium & premium vitæ æternæ reportare possit, nisi sit perfectè justus. Oportet ergò esse perfectam justitiam, quā homo justus coram tribunali Dei constituatur. Hac verò nulla est alia, quàm Christi, quæ credenti à Deo imputatur.*

10. *Sic invocatio vera esse non potest, nisi, qui orat, certus sit, se perfectè justum esse, & Deo placere in Christo, atq; ex hac*

hac gratiâ se impetraturum, quæcunq; ad salutem suam sunt necessaria.

11. *Egregiè hanc distinctionem sive abstractionem explicat Bernbardus serm. 61. in Cant. Reverà ubi tuta firmaq; securitas, nisi in vulneribus Salvatoris? tantò illic securior habito, quantò ille potentior est ad salvandum. Eremit mundus, premit corpus, Diabolus insidiatur; non cado: fundatus enim sum supra petram firmam. Peccavi peccatum grande, turbatur conscientia, sed non perturbabitur, quia vulnerum Christi recordabor, nempè vulneratus est propter iniquitates; quid tam ad mortem, quod non Christi morte salvetur? Et Lutherus in epist. ad Brentium: Ego, inquit, soleo, ut hanc rem meliùs capiam, sic imaginari, quasi nulla sit in corde meo qualitas, quæ fides vel qualitas vocetur, sed in loco ipsarum pono ipsum Christum, & dico: hæc est justitia mea, ipse est qualitas, & formalis, ut vocant, justitia mea, ut sic meliorem ab intuitu legis & operum.* *Et tom. 2. Germ. Jen.*

p. 483. b. Weil Christus mein ist durch den Glauben/ vnd ich wiederumb sein bin / so kan mich kein Gesetz beschuldigen/so wenig als Christum. Vnd ob es gleich herfehret / vnd mich angreifen wil / so werffe ich ihm solches für / vnd spreche: Hab ich doch alles vnd mehr gethan/denn du haben wilt/vnd ob ich schon im Fleische noch böse Lust habe / wende ich die Augen hinauff zu Christo / der ist mein / giebt mir alles / was er hat: So ist seine Reinigkeit auch mein. Also kan es nichts an mir schaffen. Wenn ich aber herunter sehe / so finde ich noch viel Unreines/dazu das Gesetz Recht an mir hat.

12. *Procul ergò hæc accuratio abest ab otioso verborum certamine, sicut gravissimè Chemnitius demonstrat, in Exam.*

G

Concil.

Concil. Trident. de Justif. sub initium, ubi etiam Patrum af-
fert testimonia, qui licet analogiam secuti Latinae compositio-
nis, verbum justificare, usurparint, cum promiscuè loquuntur de
donatione fidei, per quam justificamur, & ipsa justitia Christi
per fidem apprehensa imputatione: tamen rerum ipsarum,
hoc est, fidei & justitia imputatae discrimen frequenter incul-
cârunt. Testimoniis illis Patrum addimus adhuc unum ex Justi-
no Martyre in epist. ad Diognet. p. 386. In quo alio nos iniqui
& impii δικαιωθῆναι, justificari possumus, quàm in solo Fi-
lio Dei. O dulcè permutationè! ô impervestigabile artifi-
cium! ô beneficia expectationem omnem superantia!
ut iniquitas quidem multorum in uno justo absconda-
tur, justitia autem unius faciat, ut multi pro justis habe-
antur. Vidit hoc etiam in medio Papatu Iohannes Gerson,
Cancellarius Parisiensis, qui obiit anno Christi 1429. & de vitâ
spiritual. anima lect. 4. Corol. 9. sic scribit. Nullum peccatum
potest remitti, nisi per hoc, quod D E U S liberaliter non
imputat illud ad peccatum; hoc Propheta vidit, dicens:
Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum, qua-
si exponens illud, quod præmiserat: Beati, quorum re-
missæ sunt iniquitates. Nam hoc posito, peccatum tolli-
tur, hoc non remoto, nunquam amovetur. Quomodo ve-
rò id fiat, Gersonius apponit varias variorum auctorum ex-
plicationes, & hoc modo concludit. Sequitur expositione hac,
que probabilior videtur, nullam esse absolutam necessitatem
ponendi caritatem distinctam pro justificatione impii: Aliam
ergò Gerson justitiam in justificatione non requirit, nisi solam
peccati remissionem per imputationem justitiae.

πρόγραμμα VII.

Justificatis remissum est debitum omnis poenæ,
tam

tam temporalis, quatenus poena est, & a maledictione provenit illa afflictio, quam
æternæ.

1. Ideò David ait de peccatis à se agnitis: Tu remisisti iniquitatem peccati mei. Sensus est: Ignovisti mihi reatum peccati mei, liberasti me à poenâ, & in fontem habuisti, quasi illud non patrâssem. Theodoretus sic explicat: ἔπερὸς ἀξίαν ὡς ἔγνωμί-
ας ἐκόλασας, ἀλλὰ πλὴν μὲν ὑπερβολὴν τῆς ἀμαρτίας συνεχώρησας, συμμέτρῳ τε παιδείᾳ ἐθεράπευσας, id est, non punivisti me, prout dignus & meritus eram, verum excessum quidem peccati remisisti, mediocri verò castigatione medicinam adhibuisti. Et rursùm: Oportebat me, cum illa perpetrare ausus sim, statim secundum legem morti tradi, ἀλλὰ Φιλανθρωπία χρησάμενος, sed benignitate, vel clementiâ usus morti quidem me non tradidisti, μετρίαις δὲ παιδείαις ἰάτρειςσας, moderatâ verò castigatione mihi medicatus es. Probat autem hoc Theodoretus ex historiâ Davidis, cui dicenti: Peccavi Domino; respondit Nathan. Dominus quoq; abstulit peccatum tuum, non morieris, Sed nihilominus per eundem minatus est illi Deus, quòd multis calamitatibus vellet domum ejus implere.

2. Videtur ergò Theodoretus per ὑπερβολὴν, seu excessum peccati intelligere rigorem ex formali poena peccati, id est, maledictione proveniente, secundum quam non affligit eos, qui cum ipso redeunt in gratiam, sicut aliàs scriptura dicit: Deum pios non in furore, sed in iudicio corripere. Jer. 46. v. 28. Vult itaq; tantum remanere paternas castigationes, quæ à Deo non adhuc irato immittuntur. Nam expressè vocat θεράπειαν ἢ ἰατείαν, medicationem: sicut Ἐ Augustinus in Psalmum 102, tom. 8. ait: Quod pateris, unde plangis? medicina est, non poena, castigatio est, non damnatio. Et in Psalm. 138.

Tota miseria generis humani, in quâ gemit mundus, no-
 veritis, Fratres, quia dolor medicinalis est, non sententia
 pœnalis. *Et tractatu postremo in Johann.* Hanc vitam, de
 quâ scriptum est, numquid non tentatio est vita humana
 super terram, in quâ quotidie clamamus ad Dominum;
 Libera nos à malo; cogitur homo tolerare etiam remis-
 sis peccatis. Quamvis, ut in eam veniret miseriam, pri-
 mum fuerit causa peccatum; productior enim est pœna,
 (*materialiter sic dicta*) quàm culpa, ne parva putaretur
 culpa, si cum illâ finiretur & pœna, ac per hoc vel ad de-
 monstrationem deditæ miseriæ, vel ad emendationem
 labilis vitæ, vel ad exercitationem necessariæ patientiæ,
 temporaliter hominem detinet pœna etiam, quem jam
 ad damnationem sempiternam reum non detinet cul-
 pa. *Quæ verba non sunt eò accipienda, quasi non omnis reatus
 tollatur in remissione peccatorum, sed remaneat noxia tempora-
 lis pœna. Nam paulò antè temporalem pœnam dixit esse medi-
 cinam. Quare in ultimis verbis intelligit pœnam non propriè
 dictam, quæ cum maledictione conjuncta est, sed improprie,
 de afflictionibus, quibus Deus pœnitentes, & jam filios
 suos factos in misericordiâ suâ castigat, unde Psaltes generatim
 dicit de omni reatu: remisisti iniquitatem peccati mei, seu
 peccatum, quod cum reatu conjunctum est. Unde Symmachus
 vertit: Tu remisisti ἀνομιον ἀμαρτιαν, h. e. iniquum peccatum.
 Vide plura de hac controversiâ in disputatione nostrâ contra
 satisfactiones Pontificias c. i.*

πόρισμα IIX.

Prorsus ἀπαιδευσις & inscita est invocationis san-
 ctorum defunctorum probatio Papistica ex ver-
 bis Davidis: *Pro hoc, vel propterea orabit ad te
 omnis sanctus, tempore inventionis.*

1. Ponti-

1. Pontificii quidem omnes sanctos intelligunt de sanctis vivis & mortuis, iisq; tribuunt orationem pro peccatis non propriis, sed aliorum hominum, pro quibus ipsi intercedant, eò quòd in Hebræo sit vocabulum רַחֻם hoc est, ut ipsi vertunt, misericors atq; sanctus; beati autem sint maximè misericordes & sancti. Quam interpretationem invenit Eckius, & post eum usurpavit Cochlæus, ut meminit Chemnitius Part. 3. Concil. Trident. in refut. argum. 21. nec non Salmeron tom. 15. & Franciscus Horantius 3. locor. Cathol. c. 31.

2. Hinc duos defendunt errores. 1. Sanctos mortuos pro nobis intercedere, ut iniquitas peccati nobis remittatur. 2. sanctos mortuos esse invocandos, propter istam intercessionem.

3. Sed respondemus 1. Psalmus noster verba facit de iis sanctis, qui sub hoc carnis corruptibilis onere adhuc gemunt, & pro se ipsis orant: *Dimitte nobis debita nostra.* 2. Oratio debet fieri in tempore inventionis, i. e. illo, quo potest adhuc inveniri gratia, quoq; pios etiam inveniunt calamitates, ut admoneant residua pravitatis, & sic ob carnis adversus spiritum concupiscentiam veniam petant. Sanctis autem defunctis non est opus, ut inveniant adhuc gratiam, quia jam gloriam obtinent: multò minus aliqua causa est, propter quam afflictiones invenire ipsos debeant, quia inherente justitiâ jam plenâ & confirmatâ sunt pradii. Quare de sanctis non defunctis, sed vivis hæc verba sunt accipienda, sicut & Carthusianus observat: pro hac re, i. e. pro remissione peccati, ad te orabit sanctus, h. e. omnis viator, quantumcunq; perfectus.

4. Multò ergò minùs ex his verbis deduci potest, quòd sancti defuncti sint invocandi, quia illa non loquuntur de oratione, quæ ad sanctos dirigitur, sed quâ sancti Deum invocant in hac vitâ, ipsi dicuntur orare, non orari.

Beatitudo itaq; spiritualis est fruitio gratiæ Dei, proveniens ex remissione, tectioe & non imputatione peccati, per veram in Christum fidem, ad hæreditandam gloriam æternam.

Gratia vox hic non accipitur pro eo actu misericordie divine, qui justificationem antecedit, tum illo, quo Deus motus est, ut Filium redemptorem daret Tit. 2, 11. & promittit se iram depositurum, tum etiam illo, quo nobis justitiam Filii applicat absq; operibus & meritis nostris, ut iram deponat Rom. 3. v. 24. Tit. 3. v. 7. sed pro eo actu, qui justificationem sequitur, quoq; Deus irã depositã diligit credentes, tanquam jam justos, eosq; justitia premiis ornat, Eph. 1. v. 6. ἐχαρίτωσεν, gratis dilexit nos in dilecto: Hic enim gratiæ & dilectionis gradus opponitur iræ, vindictæ & pœnæ exactioe divine.

Hujus autem gratiæ fruitio generis locum obtinet, quia ut Augustinus lib. 1. de doctrinã Christianã c. 4. ait. Frui est amore rei alicujus inhærere propter se ipsam, &c: Frui est cum delectatione uti. Summum enim bonum hominis in hac vitã est, esse Deo reconciliatum, & à reatu peccati ac condemnatione immunem: quod in alterã vitã excipit cœlestis gloria. Causa efficiens est divina peccati remissio, tectio & non imputatio. Hanc esse continentem causam docet August. in Psal. nostrum: Qui sunt beati? non, in quibus Deus non invenit peccatum; nam in omnibus invenit, omnes enim peccaverunt, & egent gloriã Dei. Si ergò in omnibus peccata inveniuntur, remanet, ut non sint beati, nisi quorum sunt remissa peccata.

Finis est vita & beatitudo æterna, ad quam jus datur credentibus in justificatione.

QUE

QUÆRITUR.

An iustitia à veterè Latino interprete rectè dicatur *accepto ferri*, Rom. 4. v. 6. pro λογίζεσθαι, imputari, & an imputatio hæc commodè queat acceptilatio vocari?

Coronidis loco placet adungere explicationem quintæ petitionis ex paraphrasi Job. Ludov. Vivis natione Hispani, quem Claudius Espensæus Episcopus Com. in 2. Tim. part. 2. nominat virum undiquaq; eruditissimum, extra omnem irreligiosi animi suspicionem scriptorem legi dignissimum: Sed illum Jesuitæ vix pro Semicatholico habent. Sic autem habent verba in ejus meditationibus diurnis: Et remitte nobis debita nostra.

Debemus Celsitudini tue venerationem, debemus paternitati obedientiam, & obsequium, bonitati benevolentiam, ut amantem redamemus; debemus pro beneficiis atq; ampliss. muneribus gratitudinē, debemus veraci fidem, optimo ac potentissimo fiduciam. Hæc quoties non præstamus, quum res postulat, & postulat quàm creberrimè, debitum non dissolvimus, sed alienum detinemus. Verum quis hæc præstat omnia? nemo est, qui non multa, & multum singulis momentis debeat. Si dixerimus, quod peccatum non habemus, inquit discipulus tibi charus, ipsi nosmet seducimus, & veritas in nobis non est. Et qui proposuit nobis hanc formulam cunctis communem, cunctos pronunciat obnoxios esse debito, hoc est, peccato. At si quis non esse sibi cujusquam delicti conscius dicit, audiat is alium Apostolum: nihil mihi conscius sum, sed non protinus justificatus sum. Oret autem pro occultis cum Psalmistâ: ab occultis meis munda me Domine, & ab alienis parce servo tuo. Quod si cui remissa sunt peccata omnia, de peccato tamen propitiato vult nos sapiens non esse citra curam.

ram: precetur pro seminario noxiarum & scelerum, quod unus-
 quisq; nostrum secum circumfert, ut radix illa execrabilis cobi-
 beatur, ne suppullulet. Et quemadmodum pro peccatis suorum
 oravit Christus, quæ ipse in mysticis literis sua vocat, omnia sci-
 licet inter caput & membra communicante charitate; ita & nos
 pro delictis fratrum deprecemur communem patrem, transfe-
 rente illa in nos amore. Christus caput est nostrum, quod nobis
 amore copulatur, nos verò in vicem membra simili nos benevo-
 lentiâ aptante & compingente. Exemplum est nobis Christus
 charitatis, exemplum sit etiam operum, quæ ex charitate na-
 scuntur. Oramus te Domine, ut bonitas tua ad delicta nostra
 conniveat, quæ si ad examen volueris revocare, nullus vel ju-
 stitiæ tuæ mansuetudinem, nedum severitatem sustinebit. Sub-
 veniat nobis tua misericordia, quos multorum esse jam à justi-
 tia scelerum damnatos agnoscimus. Purga nos igne favoris tui,
 repone nos in tuam gratiam, reconciliare nobis, namq; hoc de-
 mum est remitti nobis abs te debita nostra.

GRATIAS TIBI DOMINE JESU.

Errata corrigenda.

In proem. §. 2. in vocab. Hebrais litera ך insere Dagesch. Ibid. lege
 Esa. 53. v. 1. §. 4. lin. 7. l. Pl. 119. v. 99. l. 8. & v. 100. Et 144. Thes. 1. §. 3. l.
 Eustathius. §. 8. beatam. Th. 5. §. 1. l. אֵלֶּיב. Ib. Esa. 22. v. 1. §. 2. Gen. 4.
 v. 15. Th. 6. Gen. 3. v. 21. Th. 7. §. 4. Lev. 17. v. 4. Th. 9. memb. 2. §. 6. de-
 precatiōni. Th. 10. §. 2. l. 7. non ego tantum & c. §. 4. l. אֵלֶּיב. §. 6. l. 3.
 אֵלֶּיב. Ib. 1. Sam. 2. v. 25. 2. Chron. 30. Porism. 4. deletio peccati (adde) ut
 non sit. Porism. 6. dele: imputatæ justitiæ.

F I N I S.

Mk 2151

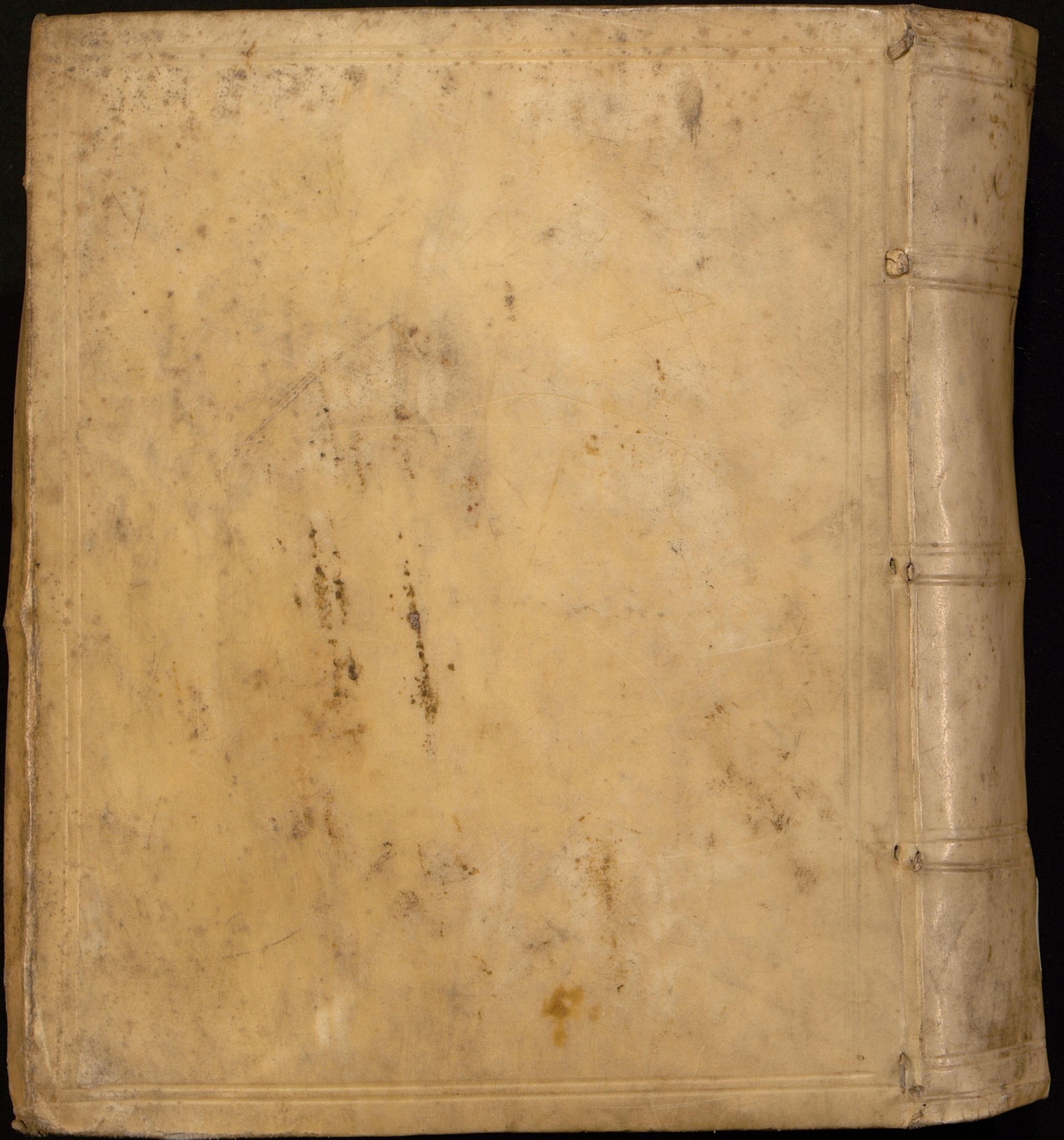
ULB Halle 3
004 357 221

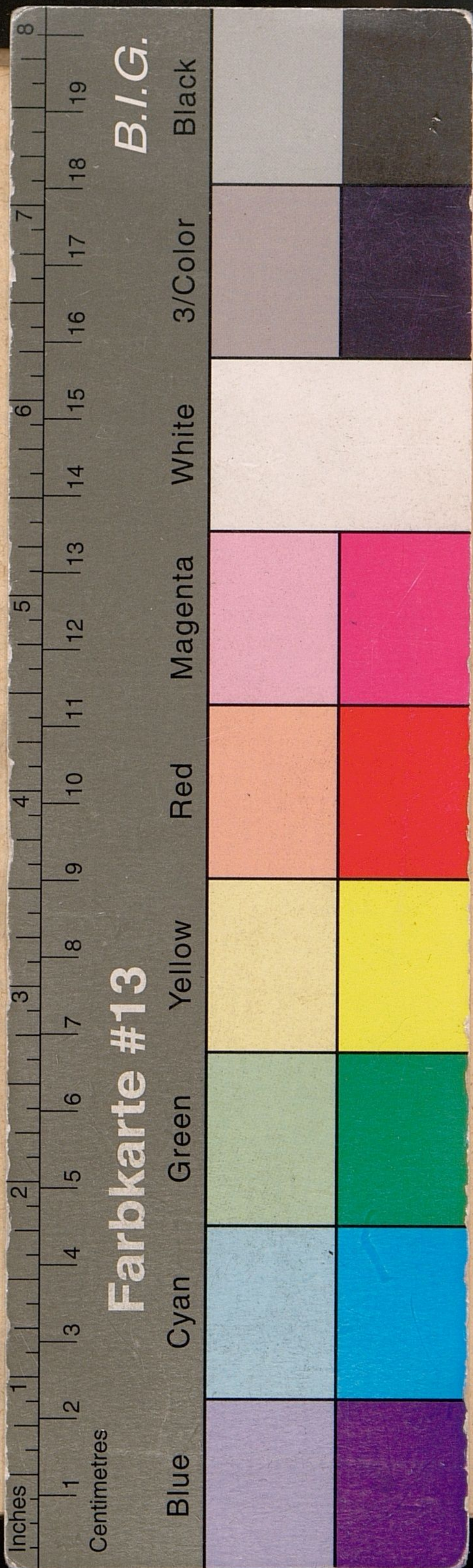

f
86

1077

Μακαρισμὸς Davidicus,

Hoc est,

HOMINIS VERE
POENITENTIS à BEATI
TUDINE SPIRITUALI
PRÆDICATIO,

*Ex Psalmo XXXII. tanquam ex propriâ sede
cœlestis de JUSTIFICATIONE doctrinæ, recen-
sita & à Pontificiis detorsionibus vindicata,*

Disputationis publicæ ergò

In Academia Lipsiensi

ANNO M. DC. XXIIX. Calend. April.

σὺν θεῷ proposita

ab

HEINRICO HÖPFNERO
SS. Theol. D. & Prof. Pub.

RESPONDENTE

M. ERICO PELSHOFERO Græc. Styro,
Alumno Elector.

L I P S I Æ,

Apud Zachar. Schür. & Matthiam Götz.

ANNO M. DC. XXIIX.